

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadványban átvéve:
 Egy évre — 18 kor.
 Helyben máskor átvéve:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyben máskor átvéve:
 Egy évre — 24 kor.
 Helyben máskor átvéve:
 Egy évre — 6 .

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 nagy utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 9.
 A szerkesztőség kizárólag visszadási
 vagy megnevezésre nem vállalkozik.
 Hirdetéseinek és hírdetéseinek
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyenlőre minden nap 3 más.

NAGYVÁRAD, július 2.

A király ellen.

(—a.) A Kossuth-féle függetlenségi párt tegnapi értekezletén arról volt szó, hogy civillista-vitánál nem elégednek meg azal, hogy nem járulnak hozzá a civillista felemeléséhez, hanem magát a király személyét is bele vonják a vitába.

Ez az indítvány nem vált ugyan még határozattá a pártértekezleten, de így is szomorúan jellemzi azt a helyzetet, a melybe ez a szerencsétlen párt jutott.

Az utóbbi időben olyan radikális irányba tévedt ez a vezér nélkül kormányzott párt, hogy az méltán keltett megütökzést magának a pártnak mérsékeltabb elemeinél is.

Nagy visszatetszést szült minden józan ember előtt annak idején, mikor az obstructió vonaglásai közt más egyéb téma nem jutván eszébe az obstructáló szónokoknak, eszeveszett kirohanásokat rendeztek a koronás király ellen.

Jól tudják ők, hogy a király alkotmányos cselekedeteiért a kormány a felelős, de úgy látszik nincs bátorságuk erélyes és kitarló harcot folytatni a felelős kormány ellen; a könnyebb dolgot választják tehát s azt támadják, aki nincs jelen s akit minden igaz magyar ember őszinte

hódolattal és tisztelettel környez, a legelső magyar embert, a királyt.

Magyar embernek a szívében gyökerizik a tisztelet Sz.-István koronájának a felkent viselője iránt; történetünket nem gyalázzák meg belgrádi gyásznapok, — de ma, mikor az anarchistikus tanok terjedésével az a veszély fenyeget, hogy romba dől minden tekintély, ma kétszeres szükség van a korona tekintélyének védelmére.

Törvényeink méltán sujtják szigoru büntetésekkel a felségsértőket, de úgy látszik, hogy ma már az sem elég. Megdöbbentő dolog, hogy a fővárosi esküdt-székek a legutóbbi esetekben mindig felmentették azokat, akiket a királyi ügyészség felségsértés vádjával terheltten állított eléjük. Ha ez a laza felfogás tovább is terjed, más eszközökről kell gondoskodnia az államnak, hogy hathatósabban védje meg Szt. István koronájának felkent viselőjét a sérelmek ellen.

De a képviselő uraknak még attól sem kell tartaniok, hogy az esküdt-szék elé kerülnek, megvédi attól őket az immunitás bő köpenyége.

Azt ugyan nem tételezzük fel még a Kossuth-párt Jakobinusairól sem hogy felségsértést követnének el a támadásoknál, de magának annak a ténynek, hogy a király személyét vonják a vitába, demoralizáló hatása lenne a közönségre.

Pártpolitikai szempontból is igen rossz szolgálatot tennének e támadásokkal a Jakobinusok.

A Kossuth-féle függetlenségi-pártnak egyrészt radikális irányu, másrészt folytonosan paktáló politikája ugyis sok független érzésű és gondolkozásu embert elidegenített a párttól. Éppen most két intő levél fekszik a párt előtt, egyiket a kecskeméti másikat a soproni függetlenségi kör küldte s mind a kettő arra figyelmezteti a pártot, hogy rossz uton jár, jó lesz más utra térni, mert elfogynak a választók a függetlenségi zászló alól és elfogynak a mandátumok is. Jó lesz hallgatni rá, mert így esett el a két kecskeméti mandátum is.

Ha azt gondolják ezek a magyar jakobinusok, hogy a trón elleni handabandázással visszahódítják a paklizásokkal elvesztett rokonszenvet, — rosszul gondolják. Ellenkezőleg. Az a kevés is elfordul tőlük, aki még most is ott maradt.

Az is jellemző dolog ezekre a paklizó jakobinusokra, hogy avval indokolják ezt a tervezett kirohanást a király ellen, hogy bosszút állnak Chlopyért. Jókör ébrednek fel ezek az urak. A Chlopyi hadparancs 1903. szept. 16-án kelt, ma pedig 1904. július 3-át irunk. Azóta két kormányt nevezett ki a király, az egyiket kisebb baklövésért megbuktatták, mert klerikálisnak gondolták, a másikat sokkal na-

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Az 1863. évi lengyel függetlenségi harc.

Irtta és a Biharmegyei Régészeti- és Történelmi-Társulat ülésén felolvasta:

Hegyesi Márton.

A férjgyilkos Katalin csárna kezdeményezése folytán az 1772. évi augusztus 5-én iriak alá Oroszország, Poroszország és Ausztria meghatalmazottjai a boldogtalan Lengyelország első felosztását tárgyaló szerződést. Mária Terézia, mint köztudomásu s a fac simillékben közkezen forgó sajátkezü irásából tudjuk, az igaztalan eljárás teljes tudatában fájdalommal szívvvel látta azt el placetjével. Hatalmas minisztere: Kaunitz és fia, a későbbi II. József császár nehezen bírták erre őt rávenni. Érezte, hogy ez háládatlanság is szemben azon nagylelkű ténynyel hogy Sobieski, kevesebb, mintegy évszázaddal előbb, az 1683. évi szeptember 9-én ingyen mentette meg a Kara Musztafa Bécs alól való elkergetése által Ausztriát a megsemmisüléstől; a veszedelem csiráit is rejti magában a jövőt illetőleg. A császár-királynő a szívével érzett

s látott be a jövőbe, a diplomaták azonban nem szoktak a szívre hallgatni.

És valóban ez az igazságtalan tény nagyon sok veszélyt hozott Európára. Ez hozta be Európa közepébe Oroszországot, s ez tette azt nagy hatalommá. És ennek következménye lett, hogy újra meg újra patakokban folyt a vér a Visztula és a Bug partjain.

Az első lengyel forradalom 1794-ben tört ki, a második 1830-ban. Amaz a Kosciusko, ez a Chlopicki nevet véste be dicsfénytől környezve a történelem lapjaira. Mindegyiknek az lőn a vége, hogy vérbe fojtattott a hős közdelem.

De nem örökre. 1863-ban ismét lángba borította a nemzeti lelkesülés a congresszusi Lengyelországot.

Erről az utolsó lengyel forradalomról akrok én rövid, de tömör ismertetést adni. Szeretnék bővebbet nyújtani, anyagom van hozzá elég. De időm ki van szabva, s ezt respectálnom kell. Pedig bizony nagy szükség lenne reá. Más nemzetek irodalma sokszorosan foglalkozik ezen korszakkal. A francia irodalomban ott van például D' Arnoult műve, mely ugyan episodszerűen tárgyalja ezt a kort «La guerre de Pologne en 1863» a németben, a lengyelt

nem is említve, a nagy alapossággal megírott «Die Vorläufer des polnischen Aufstandes.» Ezek azonban nincsenek magyarra lefordítva: A magyarban csak a Kossuth Iratainak V-ik kötetében van arról egy be nem fejezett leírás s Bányász Mártonnak «Egy magyar rab Szibériában» című füzetében. És én irtam arról hosszabbban a «Vasárnapi Ujság» 1883. évi 22—24-ik számaiban, melyet itten is felhasználok, irtam az akkori lapok után és visszaemlékezéseim alapján, mert hiszen egyike voltam én is azon magyar ifjaknak, kiket a lelkesedés heve arra buzdított, hogy segítségükre siessenek a lengyel felkelőknek hazájuk függetlenségének kivívásában mert hiszen — *Wenger Polak dva bratanki*, s ezzel egy tartozást is róttak le, visszafizetvén az 1848—9-i kölcsönt. Aránylag volt is az 1863-i lengyel forradalomban annyi magyar, mint a mennyi lengyel, viszonyítva a mi erőnk létszámához, résztvett a mi szabadságharcunkban. Guerilla vezérént szerepelt ottan Aladár álnév alatt egyik Pálffy gróf, s Bornemisza Ádám, a későbbi országgyűlési képviselő. Részt vett abban Hermann Ottó, európai hírv tudósunk is, továbbá a már említett Bányász Márton, Székely Lajos, Fővegi Béla és Sándor József, kik aztán elfo-

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divat férfiszabó-cség

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casino-épület).
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumök és valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

gyobb és sokkal számosabb baklövési és jogfosztási daczára engedték consolidálódni, mert liberálisnak gondolták. Most talán kényelmetlen ennek a kormánynak az erős keze? Tessék vele elbánni, de ne a király személyének támadni.

A haza jogainak védelmében legyenek bátrak és erősek és tántoríthatatlannak a képviselő urak, nem pedig az olcsó személyeskérdésekben. Akkor erős sereg lesz a zászlajuk mögött, de ha a korona felkent viselője ellen fordulnak — elfogy az a regiment.

Báró Bánffy Dezső a Házban.

A képviselőház mai ülése elején híre ment, hogy Bánffy Dezső báró megjelenik a Házban. E hír nagy várakozással töltötte el az összes pártokat, találgatták, hova telepedik le, kikkel fog legelőször beszélni. A hír valóban bizonyult.

Báró Bánffy Dezső délben megjelent a Házban.

A listén Molnár Akossal találkozott, a ki azonnal bemutatkozott Bánffynak és együtt jöttek fel a folyosón, olyan barátságos beszélgetéssel, mintha Isten tudja mióta küzdenének együtt az ellenzéki padokon. A folyosón egy kis csoport pillantotta meg először Bánffyt, amelyben Héderváry és Vészi is állottak. Vészi eleibe ment Bánffynak és meleg kézzorítással üdvözölte.

Ugyanezt tette Khusn gróf is és mosolyogva fogta kezét egymással. Csakhamar híre futott a folyosón Bánffy megérkezésének, az újságírók köréje csoportosulva, zajosan megéljeneztek.

Bánffynak láthatólag jól esett a nem várt fogadtatás és Györfly Gyulával a terembe lépett. Kíváncsian fordultak feléje minden oldalról. Tisza miniszterelnök feltette szemüvegét és úgy kísérte figyelemmel hajdani elődje lépteit. Lukács miniszter pedig hozzáhajolva, hosszan beszélgetett vele halkán. Bánffy egyenesen a balközépre ment és az Ugron-párt legutolsó

padsorában foglalt helyet. Rövid ideig beszélgetett Györfly Gyulával, majd felment az elnöki emelvényre s üdvözölte Perczelt. Ezután a Kossuth-párt padsorában hallgatta végig az ülést.

Mikor az ülés terembe lépett, elsőnek Olay Lajos fogott vele kezét. Gabányi pedig, amikor mellette elhaladt, felállt helyéből és meghajította magát előtte. Utóbb már egész sereg képviselő vette körül. Endrey nem állta meg sző nélkül:

— Hiszen már egész udvara van.

Először a jobboldali ajón akart a terembe lépni, de figyelmeztették, hogy az a kormánypártiak oldala. Visszafordult hát s belfelől ment az ülés terembe.

Rákosi helyére ült először, mert azt üresnek találta. Mikor azonban Rákosi helyére ment, bocsánatot kért tőle, hogy elfoglalta a helyét.

— Így van ez az életben. Perczel elfoglalta a te helyedet, Kegyelmes uram, te az enyémet, én meg majd elfoglalom a másét.

Rákosi aztán megkérdezte, hogy óhajt-e a költségvetés általános vitájában részt venni.

— Feltétlenül, de az időpontot még nem állapítottam meg.

Akkor siess, Kegyelmes uram, mert ugy hisszük, hétfőn véget ér az általános vita. En jegyzem az ellenzéki szónokokat fel, nincs el-leudre, ha feljegyezlek.

Bánffy beleegyezett.

Rákosi aztán fel is jegyezte nyomban Nessi Pál után Bánffy nevét.

Erdekes beszélgetése volt Zooray képviselővel, akinek kijelenté, hogy beszédében szövé fogja tenni és tisztázni a felőle Polonyitól és Hédervárytól mondottakat.

Kifelé menet a házból, egy félreeső székre mutatott:

— Ez a hely illet engem. — Cézelt vele, hogy egyedül van.

— Tévedsz, kegyelmes uram, nincs egyedül az, akit ilyen szimpatiaival fogadnak. Neked ott a helyed és Zooray az ellenzéki padsorokra mutatott.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 2.

Elnök: Feilitzsch Arthur báró alelnök megnyitja az ülést, a tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után bemutatja a beérkezett irományokat.

Igazoltnak jelenti ki báró Bánffy Dezső képviselőt.

Következik napirend szerint

az 1904. évi költségvetés

folytatólagos tárgyalása.

Bizonny Akos beszédje elején utal a régi szokásokra, mely szerint minden adómegszavazásnál az országgyűléseken, szóvá tettek az orvoslásra váró sérelmek.

Ennek a régi szokásnak a szüleménye az a most is divó vitatkozás, melyet ő a maga részéről a parlamentarizmus elveivel nem tart megegyeztethetőnek, amennyiben késleltetik vele a költségvetés tárgyalását. Azonban, ha más oldalról bírálja, mégis természetesnek tartja ezt a vitát, mert másképpen nem nyílik alkalom a bizalmi kérdés megvitására.

Gabányi Miklós: Hát a miniszterek hol vannak? — ugy látszik, hogy sztrájkolnak!

Endrey Gyula: Kereszstelnek! kereszstelön vannak!

Bizonny Akos nem viseltetik bizalommal a kormány iránt s így természetesen nem is szavazza meg a költségvetést. De nem szavazza meg egyetlen 67-es alapon álló kormánynak sem. (Helyeslés a baloldalon.) Rátér a különböző pártok elvi álláspontjára a kormánypárt elveivel való összehasonlítására, arra a meggyőződésre jut, hogy — eltekintve a Szederkényi-párttól — mindannyian homlok-egyenest ellenkeznek, mert míg az ő pártja Magyarország önállóságát a 67-es XII. t.-cz. alapján nem tartja keresztülvihetőnek, addig a többiek keresztülvihetőnek, a Kossuth-párt elveit pedig szép, de meg nem valósítható almoknak tartják.

Bizonnyitani igyekeznek, hogy törekvéseik keresztülvihetőek, de hogy keresztül vihető legyenek, szükséges az Ausztriától való teljes külön-

gattak s Szibériába hurczoltattak, honnan csak az Andrássy-kormány szabadította ki őket. Osváth Pál a «Sárrét» leírója én rólam is ezt állítja, de hála az isteni gondviselésnek, az tévedés, engem az osztrákok fogtak el, fagyos lábakkal ugyan, de sok viszontagság után épen jutottam haza, magammal hozva a daróc egyenruha ujjá hajtásába bevarrott igazolványomat, melyet ereklyeként őrzök.

Az 1863-i lengyel szabadságharcot az európai forradalmi comitè készítette elő, melynek élén Mazzini állt. De ez együttesen akarta a forradalom tüzeit lángra lobbantani Velenczében, Erdélyben, Orosz Lengyelországban, Szerbiában és Görögországban, mint azt Mazzininak egy az 1862. évi október 28-áról Pulszkyhoz intézett leveléből olvashatjuk. Azonban Orosz-Lengyelországban a tűz-idő előtt lángot vetett. Ennek oka közvetlenül az erőszakos unjoncozás volt. Az utóbbi időben már erős volt a visszahatás az orosz kormány-rendszer zsarnokias volta ellen. Hiába küldötte oda II. Sándor császár kormányzóul fivérét Konstantint, hiába adta e mellé a lengyel Wielopolskit. A forrongás már többször kitörésekben nyilvánult, melynek előharcosait természetesen az ifjuság szolgáltatta. Wielopolski azon ravasz eszközzel akarta a forrongást legerősebb támaszától megfosztani, hogy a városok művelt fiatalágát titokban összefogattja s katonának elhurczoltatja, a föld népe gyermekeit ellenben békén hagyja, mert ezekre szükség van a földmívelésnél.

Meg is kezdette tervének valóítását. Magában Varsóban január 15-ére virradólag 2000 ifjút fogdosztatott össze. A ki csak tehetett, megngrott ez elől, s rövid néhány nap alatt telve lettek az erdőségek oda menekült ifjaktól. Ily körülmények között nem látta tovább elodáz-

hatónak a kitörést a forradalmi bizottmány. Fegyver ugyan még kevés volt, de volt egyenes vert kasza s az félelmes fegyver az elkeseredett hazafi kezében. Gondoskodott vezértükről is ez a bizottmány, mely a harc kitörésekor aztán a nemzeti kormány nevet vette fel a melynek párisi expositurájának élén Czartoryski herczeg állt. Első vezérékél alkalmazta Padlewskit, a cureói lengyel katonai iskola tanárát s volt orosz tisztet, Jezioranskít a volt garibaldista tisztet, Langiewicz Mariánt, a ki 1827-ben Porosz-Lengyelországban született. Rochebrunnet, kit mint volt francia zuáv-altisztet Czartorítí küldött, be Lengyelországba, továbbá Sokolt, Frankorwakít, Mielinskít, Bogdanoviczot, Wali-gorskit, Czapskit.

Január 22 és 23-a közötti éjjel az ilyképpen vezérekkel ellátott s guerilla csapatokba vergődött felkelők megrohanták a kisebb városokat, azok helyőrségeit levágták s nyíltan kitűzték a forradalom zászlóját.

Folyt aztán a vér ismét Lengyelországnak vértől már annyiszor áztatott térein — a vallásért és a szabadságért, Varsó körül, a lublini és sandomiri kerületben és a swientykrzizi hegységekben. Igen, a vallásért is, mert a kath. lengyel népet vallásától is megakartta fosztani az orosz tyrannismus.

A művelt osztály, elkezdve a legmagasabb aristocriától, le az utolsó mesteremberig mind odaadólág támogatták a felkelés ügyét, szellemileg vagy fegyverrel a kézben, férfiak s nők egyaránt. Kitűnő példával ment elől a clermus, élén magával az érsekkel Felinskivel, a ki erőteljes felirásban szólította föl a czárt Lengyelország elkobzott jogainak visszaadására s ezzel a vérengzés okának megszüntetésére, a miért aztán el is hurczoltattott Oroszország belsejébe.

A zsidóság is becsülettel támogatta a felkelőket.

A köznép azonban nem igen érdeklődött a forradalom ügye iránt, ezt a jobbagység békőiből az 1830-iki forradalom sem szabadította fel s azokon csak az orosz kormány tett könyvéteket. Hogy erre hasson a nemzeti kormány, egy predikatiót osztatott szét közötté, ennek textusául loel II-ik része, 20-ik versének ezen sorait vévén: «É; az északi népet messze üzőm töletek, pusztá és száraz földre szélesztem őket, a napkeleti tengerre fordítom arczzal, és az utoljárt az utolsó tengerre, mert elhitte magát, hogy mindent tehető legyen.» De ennek sem volt meg a kellő fogantaja.

Tehát a guerilla harc megkezdett a folyt mindkét oldalról teljes elkeseredettséggel. Nap-nap után voltak összestűtközések s némely nap több helyen is. Leginkább Langiewicz tűnt ki a vezérek között, s ennek legfényesebb fegyverténye volt a skulei éjjeli csata, márczius 4-5-e között, a melyben Bagrition tuloyomó erejét győzte le, maga is kaszárt ragadva kezébe. Ez az éjszaka tette őt a lengyel fölkelés reménycsillagává.

S midőn Mieroslawskinak, ki február 17-én csempészte magát át a lengyel határon, azon törekvése kezdett híveket nyerni, hogy a legszélsőbb republicanismus karjaiba terelje át a felkelés ügyét, a következményektől méltán megrettent a nemzeti kormány, mert hiszen egyedüli reménye csakis a külföld s első sorban a Napoleon intervenciójában volt, a melytől a Mieroslawski üzelmei teljesen megfosztották volna. Ezt csak az által vélte megakadályozhatónak, ha katonai dictaturát állít fel. Fölkérte tehát annak elfogadására Langiewiczet, a ki azt el is fogadta s ezt a goszczai főhadiszál-

sálás, mert Ausztria és Magyarország egymással örökös veszekedésre vannak teremtve. (Ugy van, a baloldalon.) Kovachevics beszédjével foglalkozik ezután.

Kovachevics István helyeslőleg int.

Bizony Akos ezután hosszasan polemizál Kovachevicscel. Majd törölni kívánja azt a törvényt, mely a bánt a magyar kormány horvátországi képviselőjét a horvát országgyűlés alá rendeli, mely szerint az a horvát országgyűlésnek tartozik felelősséggel. A költségvetés ellen szólva hibáztatja a kormány pénzügyi politikáját, mely a tönk szélére viszi az országot. Tánadja a pénzügyminisztert, mert milliókkal mindig kevesebb összeget irányoz elő, ennek a ferde állapotnak aztán az a következménye, hogy minduntalan indemnitással állanak elő, sokszor pedig még a nélkül is kormányoznak. Ha a miniszter helyén nem tud megállni, hagyja ott a bársonyszéket. (Ugy van! a baloldalon.)

Nem helyesli, hogy a hus- és borfogyasztási adók kezelését a községeknek adják. A fogyasztási adók egészen eltörölendők, mert máholnap az élelmi cikkek annyira megrágólnak, hogy a szegény nép alig lesz képes megélni. Az általános jövedelmi adó létesítését kívánja, ezzel kapcsolatosan el lennének törölendők a ház és földadók is. Foglalkozik ezután azzal a kérdéssel, hogy vajlon mi lehet annak az oka, hogy Hédervár ellen úgy az ellenzék, mint a sajtó a legélesebb, a leggyűlöletesebb harcot folytatta. U csak annyit tudott Hédervárról, hogy Wekerle idejében a szabadelpárt kikoszorázta, aztán, hogy a magyarországi érdekekben tett is valamit Horvátországban. (Ellentmondások a Szederkényi és Kossuth-párton.)

Ezeket a körülményeket ő nem tartotta okának a nagy gyűlöletnek. Polonyi beszédéből azonban mindent megértett, csak az nem világos előtte, hogy ki keverte a kárgyát, melyik miniszterelnök? Két volt miniszterelnök tagja is van a jelenlegi országgyűlésnek, fel is tételezi felőlük, hogy megvilágítsák ezt a rejtélyt felvilágosításaikkal. Tánadja Szentiványit és társait, hogy éppen akkor hagyják cserben pártvezérüket, mikor az igazán nemzeti irányban bontotta ki zászlaját. (Gyalázati a baloldalon.)

Majd kimutatni igyekszik, hogy a tisztviselők fizetésrendezési javaslatai nem egyebek, mint kortesjavaslatok, mert míg véglegesen nem rendeztik a fizetés, addig mindig fogva vannak a tisztviselők a kormány által. Kérdi, miért nem rendezte már most, aztán ezekkel a javaslatokkal a miniszterelnök a városi tisztviselők fizetését is?

Majd az obstrukció kérdésével foglalkozik. Tisza mindenért az obstrukciót okozta, mindent az obstrukcióra fog ma is, mi az ország kárára volt és van. Hát ő itt szükségét látja annak a kijelentésnek, hogy ennek az obstrukciónak egyedül a miniszterelnök az oka, mert ha ő elő nem állott volna a királynak azzal, hogy nem kell megadni a nemzeti követeléseket Széllnek, mert ő erőszakkal legyőri az obstrukciót a nélkül, hogy ezekre az engedményekre szükség lenne.

Felkiáltások a jobboldalon: Na, ezt eltalálta! (Zaj a balon.)

Ugron Gábor: Ez így van! (Helyeslés a balon.)

E közben belép báró **Bánffy** Dezső, zaj a ház minden oldalán. Felkiáltások: Halljuk! Halljuk! Többen Bánffy elébe sietnek az ellenzéki oldalról és üdvözlik. Győrffy Gyula kíséretében a Szederkényi-párt utolsó padsorában foglal helyet.

Bizony Akos ezután, hogy a figyelem Bánffyra terelődött, röviden befejezi beszédét azzal a kijelentéssel, hogy a költségvetést nem szavazza meg.

Smialovszky Valér szól ezután a költségvetés javaslatához. Részletesen bírálja annak kapcsán a kormány helytelen politikáját. Nem fogadja el a költségvetést.

Ülés végén **Lengyel** Zoltán interpellál az »Osi erényünk« szépirodalmi lappal kapcsolatosan felmerült szélhámosságok miatt.

Az ülés vége 2 óra után.

A városi mérnöki hivatal fizetés rendezése.

Alig egy éve vezeti **Köszeghy** József városi főmérnök Nagyvárad városi műszaki ügyeit. Ezen aránylag rövid idő alatt annyi jelét adta kiváló

szakképzettségének, nagy munkabírásiának s a város szelítése, fejlesztése iránti érzékének és törekvésének, hogy az egész polgárság elismerését kiérdemelte. A városi műszaki ügyeinek minden terén meglátszik működésének nyoma. Szakképzettségén kívül széles látókörre és tapasztalata ujjabb és ujjabb czélszerű, a város jövő életére kiható eszméket, terveket hoz felszínre, amelyeknek megvalósítása hatalmas lépésekkel viszi előbbre a városunkat a modern fejlődés útján.

Köszeghy József főmérnök fáradhatatlanul dolgozik a város érdekében s a vezetése alatt álló műszaki személyzet szintén kiveszi a részét a munkából. Hogy a város által nyújtott díjazás nem áll arányban az ő működésével, az tagadhatlan. A műszaki embereket, ha azok teljesen megállják helyeiket, jól kell fizetni, mint ahogy jól díjazták mindenütt, akár köz-hivatalban, akár magán vállalatoknál.

Tegnap terjedelmes beadványt intézett Nagyvárad város főmérnöke a törvényhatósági bizottság elé, a városi főmérnök és a mérnöki hivatal tisztviselői javadalmazásának szabályozása tárgyában.

A beadványában rámutat arra, hogy a műszaki tisztviselők egész idejét lekötö a szolgálat; ezeknek nincsen hivatalos órájuk, mert a munkálatok s azok ellenőrzéséért korán reggel és későn este helyt kell állniok s nagy felelősséggel vannak terhelve.

Hosszan kifejti a főmérnök, hogy a vilánytelep igazgatójának, sőt a vízvezetési főgépésznek is nagyobb díjazása van, mint neki, holott az ő kezeibe futnak össze a város összes technikai ügyei. Rámutat, hogy az állam-építészeti hivatalok hasonlóan magasabb dotációt élveznek. Nagyváradnál sokkal kisebb városok jobban díjazták műszaki közegeiket.

A főmérnök szerint a kérdés megoldása nehezségekre nem ütközik, mert a dotáció emelése pénztárilag a közterhek emelését nem vonja maga után, miután eme dotációk a közuti és vízvezetési alapok terhére, továbbá a városi építkezéseknél az építés vezetési és felülvizsgálásánál

lásán, márczius 10-én kelt kiáltványában tudatta a nemzettel.

De ez végzetes lett reá nézve. Az oroszok most már minden erejüket ő ellene fordították, azt hívták, hogy az ő leverésével a forradalom ügyét is elnyomják. Zwiron és Czengieri tábornokok 3 napi gyilkos ütközet után az ő csapatját visszavonulásra kényszerítették, ő maga is átkelve márczius 19-én Uszeie mellett a Visztulán, osztrák területre lépett s ott Szalay huszárfőhadnagy által elfogott, hadsegédével Pustowojtow Henriettével együtt. Hasztalan hivatkozott norvég utlevélre, felismerték őket a Langiewiczet Josaphstadba, Pustawojtow Henriettet pedig Prágába szállították.

Mintegy meteor olyan gyorsan tűnt fel s olyan gyorsan hanyatlott alá Lengyelország dictatora. Az osztrák kormány a lengyel szabadság leverése után bocsájtá csak szabadon, a mikor is Schweizban telepedett le, s azzal végleg letűnt a történelem színpadáról.

Pustowojtow Henriettet azonban nem sokára megszöktették Prágából. Augusztus 27-én a csinos arcú, szőke leánnyal én már Michalaeniban, Moldva egyik határszéli városában találkoztam Logáné asszonynál, ki az önkéntesek, löszerek és fegyverek Galicziába való átcsempészésével volt a lengyel nemzeti kormány által megbízva.

Az orosz kormány nagyon csalódott azon reményében, hogy Langiewiczcel együtt magát a forradalmat is megsemmisíti. Az sokkal erősebben lángolt föl mint az előtt. A volt comitő ideiglenes kormány czim alatt vette át ismét az ügyek intézését, melynek biztosa Bobrowski volt, s ez az ideiglenes kormány május 10-én végleges kormányává alakult *lengyel nemzeti kormány* (Rzond narodowy polsky) név alatt.

Ezzel a kormánnyal összeköttetésbe lépett Kossuth is, följárván annak azon 20,000 drb fegyvert, melyet részünkre az 1859-iki háború kezdetén Napoleon császár szállított a megfelelő löszerekkel együtt Cousa fejedelemből Moldva-Olahországba s egy magyar legió alakítását. A lengyel nemzeti kormány, természetesen Napoleonnak, mint az első adományozóknak beleegyezése feltételével az ajánlat első részét már a május 17-én Kossuthhoz intézett levélben köszönettel elfogadta, az utóbbit azonban a Kossuth június 12-én kelt második felhívására csak a július 14-én kelt válaszában, felkérve ebben Kossuthot a szükséges intézkedések megtételére.

A további érintkezésekről nem birunk tudomással, mert Kossuthot azok leírásában megakadályozta a betegség és a halál.

Ez a nemzeti kormány teljesen titokzottságba volt burkolva. Ott működött Varsóban. Szervezte a felkelést, beszerezte a fegyvereket, löszereket, egyenruhákat. Volt hivatalos lapja: a »Niepodlegnoszcz.« (Függetlenség); volt rendőrsége, külön, mint az oroszok; volt postája, gyorsabb, mint az oroszé; voltak végrehajtó közegei. Adót vetett ki és adót szedett be, még az orosz hivatalnokokra is, magára Konstantinra is. Nem tudta senki, hogy kikből áll, de azért a pecsétjével ellátott rendeleteinek engedelmeskedett mindenki, habár azok aláírva nem is valának. Tagjait nem ismerte senki. Utólag csak azokról adtak ezt illetőleg hírt, a kik elesetek vagy kivégeztettek. Így tudtuk meg, hogy a Babiczénál elesett Budkiewicz és Bodzimirski s az elfogót és kivégeztetett Bogdanovics és Wlowlowski, ki pedig orosz államtanácsos volt, s az elhalt Krasinski, a híres lengyel költő, tagjai voltak a titkos kormánynak. Az életben mara-

dottak neveit maig sem ismerjük. Kossuth azt írja, hogy neki megküldötték a kormány tagjainak névsorát, de elégeti azt, nehogy őket vagy maradékaikat, ha esetleg hivatalon kezekbe jutna az, üldözöbe vegye az orosz kormány.

Sok érdekes epizódot lehetne ennek működéséről elmondani. Egy párt legyen szabad itt felemlítenem. Egy gazdag varsói kereskedő, kire 6000 rubel adót vetettek ki, nem akarván azt megfizetni, panasza ment Konstantin nagyherceghez s arra kérte ezt, hogy védje meg őt. Konstantin azt válaszolta, hogy erre ő nem képes, felmutatta a saját adókönyvét, megértetve az elhült kereskedővel, hogy még neki is fizetni kell. S mire a kereskedő hazament, asztalán találta a nemzeti kormány értesítését, hogy miután panaszt tett a 6000 rubel ellen, most már fizessen 12000 rubelt. Fizetett is, bár savanyu arccal.

Egy ízben Enoch államtanácsos Konstantin nagyhercegnél lévén ebéden, azt a tanácsot adta, hogy az elfogott felkelők közül a fiatalabbakat be kell sorozni, az öregebbeket pedig Szibériába deportálni. Csak kevesen s válogatott személyek voltak az ebéden jelen, s mégis, midőn hazament, ott találta már a nemzeti kormány rendeletét, mely ezen tanácsáért halálbüntetés terhe alatt kiutasítá Lengyelországból. S jónak látta engedelmeskedni a rendeletnek. A nemzeti kormány ugyanis hozott halálos ítéleteket is s azokat végre is hajtotta. Kivégeztette például Varsóban előre értesítve őt elítéltetéséről, Miniszewskit, a tollát orosz zsoldba adott lengyel hírlapíró. Fényes nappal szurták le május 2-án saját háza előtt. Még a végrehajtónak arra is volt ideje, hogy a halálos ítéletet a nyakába akassza. Lembergben pedig Kuczynski államtanácsost végeztette ki, egyik látogatott

lati jutalékok az építési tőkék terhére volnának esetről-esetre fedezhetőek.

A kérelemben két részre osztja a fizetés rendezést; 1-ször a sürgősen megvalósítandót, azután a szervezésnél a végleges rendezést. Kéri, hogy most mondja ki a törvényhatóság, hogy már ez évi január hó 1-től a főmérnök fizetését 2000 koronával emelik, a vízvezeték kezelésért járó tiszteletdíjat a mostani 600 koronáról 1600 koronában állapítják meg. E szerint a mai 5000 korona jövedelem helyett a főmérnök jövedelme a következő lenne: fizetés 3800 kor., lakbér 600 kor., személyi pótlék 2000 kor., vízvezetési pótlék 1600 kor., összesen 8000 kor.

Az általános szervezésnél az állami tisztviselők VII. fizetési osztályának megfelelőleg a főmérnök fizetése lenne öt évenként emelkedőleg 4800—5400—6000 korona, vagy korpótlék nélkül mindjárt 6000 korona. E szerint a főmérnök javadalmazása lenne a jövőben:

- Fizetés 4800 korona, illetőleg 6000 korona.
- Lakáspénz 1200 korona, illetőleg 1200 korona.
- Személyi pótlék 2000 kor., illetőleg 2000 korona.
- Vízvezetési pótlék 1000 kor., ill. 1000 korona.
- Csatornázási pótlék 1000 kor., ill. 1000 korona.

Osszesen 10000 korona, illetőleg 11200 korona.

Ama városi műszaki munkák ellenőrzéseért, melyeknek előirányzati összege 20000 koronánál magasabb, a mérnöki hivatal beosztott személyzete a kir. államépítészeti hivatalok személyzete részére megállapított napidíj ellátmányban részesítendő. A vezetést teljesítő tisztviselőt a közvetlen intézkedéssel járó ellenőrzési teendőkért a következő napi díj illetmény illeti meg:

- a főmérnök napi díja 3 kor. 50 fillér;
- a mérnök és építőmester napi díja 3 kor.
- a segédmérnök napi díja 2 kor. 50 fill.
- a rajzoló és utmester napi díja 2 kor.

Egyszerre egynél több ily építkezést ugyanazon tisztviselő nem vezethet; ha azonban szolgálati érdekből mégis vezetnie kellene, ugyanazon időről több, mint egy rendbeli ily czimen

felszámítható ellátmányban a tisztviselő nem részesülhet. Ilyen felügyeleti díjat ugyanazon munkáról a mérnöki hivatalnak csak egy tisztviselője számolhatja fel.

A városi főmérnököt ilyen külön felügyeleti díj rendszerint nem illeti meg, csak az esetben, ha a munkák előirányzati összege 100.000 koronánál több s a munka rendkívüli fontosságánál fogva a személyes felelősség másra át ruházható nem volna. E tekintetben a főmérnök a tanácsnak jelenteni tartozik.

Ez az előterjesztés lényege. A törvényhatóságnak foglalkozni kell vele s mérlegelni, hogy egészben vagy részben teljesítheti-e a kérelmet.

Nagyon fontos dologról van szó. A város műszaki ügyei megkívánják, hogy anyagilag független kezek vezessék, s meglegyen adva minden eszköz, hogy kínálózó kísértésen felülemelkedhessék.

Kántorképző póttanfolyam Nagyváradon.

Egyházmegyénk főpásztora *Szmrecsányi Pál* püspök X. Pius pápa inteniói szerint óhajta reformálni az egyházi zenét s e czélból július hó folyamán *kántorképző póttanfolyamot* rendez székvárosában. Legutóbbi körlevelében a következőleg értesíti erről az érdeklődőket:

F. évi VII. sz. körlevelében közöltem t. Papsággal Szentséges Atyánk, X. Pius pápának az egyházi ének és zene helyreállítására tárgyában 1903. évi november 22-én „*motu proprio*” kiadott Decretumát, mely rámutatva a liturgikus zenében lábrakapott kinövésekre, mintegy kodifikálja az egyházi zenére vonatkozó egyházi törvényeket és rendeleteket s megjelöli a helyes irányt, melyben az egyházi zenének fejlődnie kell.

Meg vagyok róla győződve, hogy egyházmegyém t. papsága kiváló érdeklődéssel olvasta s tanulmányozta Szentséges Atyánknak ezt a rendeletét, mely az egyházi zene történetében bizonyára nagy és mélyreható átalakításoknak lesz előidézője.

Kétségtől nagyon messze vagyunk attól a tökéletes állapottól, melybe Szentséges

Atyánk az egyházi zenét vissza akarja helyezni és sokat kell tennünk, hogy oly határozottan kifejezett, halogatást nem tűrő akaratának lehetőség szerint érvényt szerezzünk.

Epen azért, hogy az erre irányuló, ker. kath. hitéletünket mélyen érintő törekvést egyházmegyém is megindítsam, s hogy ezen áldásos mozgalom iránt egyházmegyém t. papságában és kántoraiban az érdeklődést felkeltsem, elhatároztam, hogy püspöki székhelyemen a *nagyváradai l. sz. papnevelő intézetben kántorképző póttanfolyamot* rendezek.

A tanfolyam f. évi július hó 18-án hétfőn délután kezdődik és július 23-án szombaton délelőtt végződik, hogy így egyházmegyém kántorai a vasárnapi istentiszteleteken állomásaikon lehessenek. A tanfolyamon *Kersch* Ferencz esztergomi főszékesegyházi karnagy, az orsz. magyar Czaecilia-Egyesület alelnöke és dr. *Bundala* János, ugyanazon egyesület igazgatója fognak elméleti és gyakorlati előadásokat tartani.

A kik a tanfolyamon részt akarnak venni és annak ideje alatt papnevelésben ellátásra és szállásra igényt tartanak, *folyó évi július hó 12-ig* okvetlenül jelentsek ebbeli szándéukat egyházmegyei hivatalom irodájának. A szegényebben javadalmazottak utiköltségét eziránti kérelmekre szívesen megtérítem.

E tanfolyamra atyai szeretettel hívom meg ezennel egyházmegyém t. kántorait, illetve kántortanítóit, remélve és elvárva, hogy Szentséges Atyánk szándékának megvalósítására irányított törekvésemet készségesen támogatván, a póttanfolyamra mennél számosabban fognak jelentkezni s az előadások szorgalmas látogatásával s az ott tanultak lelkiismeretes felhasználásával az üdvös czél előmozdításához saját részükre is egész erővel hozzá fognak járulni.

Bár a tanfolyam első sorban a kántor urak részére rendeztetik, örömmel veendő, ha abban egyházmegyém t. papjai közül is résztvesznek azok, kiknek azt hivatalos elfoglaltságuk megengedi.

A keletázsiai háború.

Pétervár, július 2. Alexejev tengernagynak a csárhoz intézett tegnapi keletü távirata jelenti: Ma jelentést kaptak a port-arthuri

sétatérén. Soha sem tudta meg az osztrák rendőrség, hogy ki volt a tettes. Én ösmerem azt, egy nőies arcú, kedves modorú orvos-növendék volt. Trepowot, az orosz rendőrfőnököt is elítélték, de ez fölgögyult a nyakán ejtett sebből. — Érdekes a „*Niepodlegnoszcz*” nyomdájának esete is. Tudták, hogy az Varsóban jelenik meg, de nem tudtak nyomára jönni. Nagy díjat tűtek tehát ki a feljelentő részére. Akadt is áruló. De kikötötte, hogy öt azonnal szállítsák el a nemzeti kormány bosszúja elől Szentpétervárra. El is szállították azonnal. Az első vasuti állomáson még látták is. Esti 11 órakor aztán, midőn a feljelentő szerint egy pincében a nyomdai munka kezdetét szokta venni, megrohanta a rendőrség a nyomdát. De már nem talált ott egyebet, csak elhullatott betűket, kefelevonatokat s egy nagy ládát. A ládában az áruló holtteste volt. Ilyen titokzatos ereje és összeköttetése volt a nemzeti kormánynak. Ezért mondotta a később említendő Berg tábornok Konstantin nagyherczegnek: „*Látom fenségeden és rajtam kívül mindenki tagja a titkos bizottságnak.*” Ki tudja, hogy nem volt-e annak terveibe maga Konstantin is beavatva? Az ilyen eset nem ritka az orosz dynastia történetében.

Langiewicz elfogatása után, mint már említők, még erősebb lett a küzdelem. Ujabb meg újabb guerilla csapatok alakultak. Sokan jöttek segítségül külföldiek is, Olaszországból egy egész csapat jött Nullo garibaldista ezredes vezénylete alatt. Készülődben volt egy magyar legio megalakítása is, azért járt Frigyesi ezredes Lemberghben, megállapodásra jutni a nemzeti kormány megbízottjával. Ennek előfutára lett volna a Milkovicz-féle moldvai expedíció, de ezt július 17-én Reminél szétverték az oroszok.

Ugyanígy járt már előbb, július 1-én Galicziából a Brodkiál áttörni akaró Wkysocki-Horodinski-féle expedíció. Ezt meg az osztrákok hiusították meg. Radziwilownál folyt le a véres harc, a hol maga Horodinski is s vele sok magyar elesett, Wkysocki pedig, a volt magyar tábornok, osztrák fogságba jutott.

A muszák is a legszélsőbb megtorlás fegyvereihez nyultak. Tűzzel vassal égették a felkelésben résztvevők birtokait s a felkelt falukat. Akasztották, lövették az elfogottakat, különösen a felkelő vezéreket. A halálra ítélt vezérek a hősiessé elszántságnak bámulatos példáit mutatták fel. Frankowski teljes hidegvérrel nézett az öt kivégző katonák puskacsöveibe. Padlewskinek kegyelmet ajánlottak, ha visszatér az orosz hadseregbe. Övéig nézte: miképpen ássák meg neki a sirt, s nyugodtan hagyta magát kivégeztetni, de elveit nem adta fel. Bogdanoviczot maga Chruszejett tábornok szólította fel, fölemlítve előtte a síró édes anyját is, hogy kérjen kegyelmet, hiszen oly fiatal még. „*De vén az ügy s örök az igazság a melyért küzdöttem. S anyám megvetne, ha kegyelmet kérnék hazám ellenségétől.*” És meghalt ifjúsága virágában.

Konstantint és Wielopolskit is visszahívták s a kormányt egészen Berg tábornok vette kezébe. Ez éppen oly vad kegyetlenséggel járt el Lengyelországban, mint a hóhér Murafie, az oroszok Haynauja, Lithvaniában.

Az elesett vagy elfogott vezérek helyett jöttek ujak. Czachowski, Lilewel, Taczanowski, Lewandowski, Czernecki, Jung-Blankeinheim, Narbutt, Trangotti, Kruk, Sierakowski, ki előbb orosz tábornoki ezredes volt s Mackiewicz, a hős lelki pap. Szembenéztek ezer veszéllyel, ezer halállal, s vitézségükkel ujabb fényt áraszt-

tottak a lengyel katonai hírnévre. Legdicőségesebb volt Kruknak Janow mellett, a zyrzini erdőben augusztus 8-án vívott győzelmes csatája, melyben az oroszoktól 2 ágyut és 3 millió lengyel forintot is foglalt el.

S hittek ügyük diadalmában. Bizton számítottak arra, hogy a rokonszenvező külföldi kormányok, különösen a francziák, előbb-utóbb intervenciót a javukra. Ezen hitöknek volt is alapja.

A diplomáciai hadjárat mindjárt a forradalom kitörés után megindult. Egyfelől Poroszország lépett szövetségre már február 8-án Oroszországgal s bár e fölött a porosz képviselőház 246 szavazattal 57 ellenében rosszalást fejezte ki, Bsmarck ment a mag. utján. Másfelől pedig Franciaország, Angolország és Ausztria április 10-én, illetve 12-én jegyzéket intéztek Oroszországhoz, azt ajánlván ennek, hogy adjon a lengyeleknek engedményeket s a felkelőknek amnestiát. Gorcsakoff herczeg discreet uton előre tudomást szerzett erről s az amnestiát illetőleg megelőzte a jegyzékek megérkezését, április 12-én amnestiát igérvén a május 13-ig önként meghódoló felkelőknek, de a hatalmak jegyzését, mint a m-lylyel Oroszország belügyeibe avatkoznak, április 20-ki válaszában, különböző hangon ugyan, de erőlesen visszautasítá, bizva a nyugati hatalmak érdekesség hiányában.

Hosszas töprengés után június 17-én, illetve 18-án küldötték el a nyugati hatalmak erre a visszautasításra válaszjegyzéteket, külön-külön mindegyik, mert Rechberg gróf nem fogadta el az együtes válaszjegyzék eszméjét. Ez tartalmazza a híres VI pontot, most már ajánlván az orosz kormánynak az 1815-ki alkotmány visszaállítását, teljes vallásszabadságot, a lengyel

hajóhad ideiglenes parancsnokától, melyben a következők foglaltnak:

Junius 23-án éjjel 8 torpedónaszádot küldtem ki azzal a parancsral, hogy hét mértöldnyi távolságról vigyázzanak a kikötő bejáratára. A torpedónaszádok a közeledő ellenséges torpedónaszádokat visszaverték. Az ütközet közben Eliszejev kapitány Szmirnov hadnagy és két tengerész könnyen megsérült. Az összes torpedónaszádok reggel felé visszatértek.

Pétervár, július 2. Az Alex-jev tengerenagytól Miklós csárnak junius 23-án Port-Arthurnál folytat tengeri ütközetre vonatkozólag 30-iki kelettel küldött távirata még a következőket tartalmazza:

Reggel 8 órakor a Novik, Diana, Aszkola, Szebasztopol, Poltava, Cezarevics, Pobjeda, Perezvijet, Retvizan, Baján és Ballada egyenkint kivonultak külső kikötőbe és ott horgonyt vettek. Mivel hogy a kikötőben két uszó japán aknát vettek észre, megmaradtak horgonyzó állapotukban.

Egyidejűleg más kisebb kotróhajók a kikötő keleti partján mintegy 10 aknát találtak, amelyeket valószínűleg az éjjel rakott le két ellenséges torpedónaszád. Az aknákat felrobantották és ártalmatlanokká tették. Délután 2 órakor a hajóhad egyes sorban nyit tengernek indult, miközben a kotróhajó torpedónaszádokkal és a Novik czirkálóval előrevonult és miután a hajóhad akadálytalanul keresztülvonult a kikötő bejáratán, dél felé vette útját. A kotróhajókat ágyúaszádok kíséretével visszaküldték a kikötőbe. Az egész idő alatt két japán kórhajó és egy torpedónaszádraj az orosz hajóhad látókörében tartózkodott. A parttól 20 mértöldnyire látott a japán hajóhad, mely külső jelek szerint, négy elsőosztályú páncélosból, egy másodosztályú páncélosból, négy elsőosztályú vértesczirkálóból, hét másodosztályú czirkálóból, három harmadosztályuból, egy kémőhajóból, valamint 30 torpedónaszádból állott és két oszályban közeledett. Közelebb érve, látszott, hogy az ellenség néhány czirkálóhajót és torpedónaszádot a part és a hajóhad között akart felállítani, hogy az éjjel számos torpedónaszáddal való támadással hajóink egy részét kicsábítsa vonalából és nappal küzdelembe bocsátkozzék azokkal.

Megfontolva azt, hogy az ellenséges haderő a miénkénél jóval nagyobb, különösen pe-

dig tekintettel az ellenséges torpedónaszádok nagy számára, elhatároztam, hogy visszatérek Port-Arthurba, hogy így nagyobb veszteségeknek elejét vegyem.

Este hét órakor visszafordult a hajóhad és visszatért a kikötőbe. Az ellenség nem kísérelte meg ennek megakadályozását és nem közeledett hajóhadunkhoz.

Este tíz órakor a hajóhad a kikötőbe érkezett és horgonyt vetett. Midőn hajóhadunk visszavonuló félben volt, az ellenséges torpedónaszádok két támadást intéztek a leghátul uszó hajókra, mely ket azonban eredményesen visszavertek.

A holdvilágos éjszaka daczára az ellenség hajnali szürkületig támadásokat intézett torpedónaszádjával a kikötő ellen, melyeket azonban sikeresen visszavertünk. Reggel a kikötő mentén hajóink közelében 12 Whitehead torpedót találtak, melyeket nagy távolságról löttek ki, mert az ellenséges torpedónaszádok 12 kábelhosznál közelebbre nem bocsátották. A torpedónaszádok csoportosan támadtak és azok közül legalább kettőt elpusztítottak. Reggel a hullámok egy japán tiszt és két tengerész holttestét vetették a partra.

Megkönnyítette az ellenséges torpedónaszádok támadásának visszaverését a hajóhadnak az erőd ütegeinek támogatása és a parti fényszórók. Reggel az összes hajók visszatértek a kikötőbe.

Kajcsu a japánoké.

Budapest, július 2. (Saj. tud. táv.) Londonból táviratozzák, hogy Kajcsut megszállták a japánok. Az oroszok visszavonultak.

Kuropolitkin visszavonul.

Budapest, jul. 2. (Saját tud. táv.) Berlinből érkezik annak híre, hogy Kuropatkin Daticsaóig előrenyomult, Daticsaót elhagyta Kuropolitkin és Mukdenig szándékszi visszavonulni.

Budapest jul. 2. (Saját tud. táv.) Az összes katonai szakértők nyilatkozata szerint, a japánok oly módon operálnak, hogy nem lehetetlen, hogy az oroszok sorsa az lesz, ami Sedánál volt a francziáké.

Kuropolitkin jelentése.

Budapest, július 2. (Saját tud. táv.) Pétervári tudósítónk szerint Kuropolitkin jelentése közli a csárnak, hogy Keller táaornoknak sikerült Fönsulint és a Motienling szorost a japánoktól visszafoglalni.

Margulitot felmentették.

Budapest, július 2. (Saját tud. táv.) A budapesti esküdszék Margulit sajtópörében ma ítélezte. A vádlottat felmentették az esküdtek verdiktje alapján. Geszti alügyész semmiségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

A július elsején következő évnegyed alkalmából bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveiniket és irányunkat ösmerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hisszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem a legnagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Célünk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hű tökre legyen a főbb országok, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városaiából.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat

nyelv hivatalos alkalmazását s proponálva a fegyverszünetet is.

Gorcsakoff herceg az itt ajánlottakat még kevésbé tartotta a július 13-án kelt jegyzékében elfogadhatónak. Erre már csak üres feleselgetés volt a nyugati hatalmak augusztus 3-án, illetve 11-én és 12-én kelt felelete. Gorcsakoff erre szeptember 7-én még hatékonyabban válaszolt, mert már akkor tudta jól, hogy Ausztria távolról sem ért egyet a nyugati hatalmakkal, a mi valóban úgy is volt, hiszen már itthon is üldözni kezdette és pedig már július után a felkelők szervezkedését és a hadiszerek szállítását. Többeket elfogatót, kiket a lengyel nemzeti kormány megbóztjának gyanított, így például Gergelyi Tivadar későbbi országgyűlési képviselőt is. Csáky Kálmán gróf hókóczi kastélyában pedig házkutatást tartott, fegyvereket keresvén ottan.

Gorcsakoff ezen válasza nagy ingerültséget keltett Londonban és Párisban. Russel lord már egy futárral utnak is indítá valóban puska-poros választát, s abban Oroszországot jogvesztettnek nyilvánítá Lengyelország birtoklására nézve. Azonban Bismarck háborúval való fenyegetése folytán az újból táviratilag visszahívatta a futárt s csunyán zsebre rakva a kudarcot.

Franciaország tehát magára maradt. Napoleon azonban, ki annak idején a lengyel kormány választát, melylyel a híres VI. pont elégtelenségét jelözte, a diplomata a nagy bámulatára a hivatalos «Moniteur» hivatalos részében tette közsé, ezzel felhivatalosan elismervén a lengyel nemzeti kormányt, még egy nagy meglepetéssel szolgált Európának. A franciaia

kamarákat megnyitó trónbeszédében november 5-én az 1815-iki szerződéseket megszüntetnek jelentette ki s jelezve a képviselők előtt, hogy az összes európai kérdések békés elintézésére az államok congresszusát látja szükségesnek egybehívni. S azt valóban már november 4-én a külügyminisztere: Drouny de Lhuys által ellenjegyzett felhívásában meg is tette.

Ez a lépés megdöbbentőleg hatott mindenfelé. Ezt nem a béke, hanem a háború jelének tekintették. Az aranyagio Párisban 11.75-ről november 20-ig 24%-ra hágott. Most már méltán hihette a lengyel nemzeti kormány, hogy meglesz az interventio s nem hasztalanul omlott anynyi vér a vallásért és a szabadságért.

S a balsorsnak az a legfájdalmasabb iróniája, hogy midőn a szegény lengyelek legközelebb állónak hitték magukat reményeik megvalósításához, akkor csapott le rájuk egész váratlanul a családás, a kiábrándulás.

November 15-én meghalt VII. Frigyes dán király s utóda, a glücksburgi ágából származó IX. Keresztály birtokába vette s Dániához csatolta a lauenburgi és schleswigholsteini hercegséget is, melyekhez pedig az augustenburgi ágából származó Frigyes tartott igényt s a német szövetség is a Bundhoz tartozóknak tekintette azokat. Ebből a kérdésből hirtelen komoly complicatiók keletkeztek.

A Bund elhatározta, hogy fegyveres uton is visszaszerzi a hercegségeket s utasította Ausztriát és Poroszországot az executióra. Az osztrák-poros csapatok be is nyomultak a hercegségekbe s december 24-én elfoglalták

Altonát. Nemsokára már az Eider partján s Döppel sánczainál dörögtek az ágyuk.

Mostantól fogva aztán a nagyhatalmakat csak ez a kérdés foglalkoztatta. Anglia Dánia mellett érdeklődött, melynek uralkodó családjához többszörös rokoni kötelek fűzték. A congressus eszméjét tehát minden nagyhatalom elutasítá, s így annak, hogy aohoz a kisebb hatalmak hozzájárultak, nem volt semmi realis értéke. Mára III. Napoleon sem erőltette többé azt, mert Franciaországot meg a szerencsétlen mexikói expeditió sorsának rosszra fordulta kezdte agasztani.

Lengyelország tehát, mint a multban már annyiszor, a diplomacia által ismét cserben hagyott.

A lengyel nemzeti kormány akkor aztán egészen a Mazzini-féle tervhez csatlakozott. Az lett tervbe véve, hogy Ausztriában is kitörésre juttatják a forradalmat és pedig egyszerre 3 helyen: Velenczében, Magyarországon és Galiciában. Klapka a miatt járt ez időben álnév alatt Lembergben.

De ez a terv is meghiusult. Galiciát február 29-én ostromállapotba helyezte a kormány megsejtve, hogy mi készül ottan, s ezzel mindent csirájában fojtott ottan el. Magyarországon sem történt semmi, Kossuth a külhatalmak kötelezettsége nélkül nem bocsájtkozott bele semmi vérpazarló kockázatba. Egyedül Trientben tüzték ki a garibaldista zászlót, de ez a részleges felkelés ottan is gyorsan elnyomatott.

A lengyel fölkelők küzdöttek ez alatt, most már kétségbeesésből és a becsületért, de nem a

pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A TISZANTUL

szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

Mátyás főherceg keresztelője.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, július 2.

Szmrecsányi Pál dr püspök Urunk O excellenciája Várossy Gyula székesfehérvári püspök és Köhl Medárd fölszentelt püspök asszisztálása mellett ma délelőtti tizenegy órakor keresztelte meg József Agost főherceg új szülött fiát a budavári királyi palota Szt. István kápolnájában. Az újszülött kereszt apja József főherceg. A főherceg a keresztelésen Mátyás, József, Albert, Antal, Ignác, Mária neveket kapta. Mátyás főhercegnek fogják tehát szótani a legifjabb magyar főherceget és ez a név a — legkedvesebb a magyarnak — már születésekor biztosította neki a népszerűséget.

A keresztelő lefolyása a következő volt:

A főhercegek és a kíséret a templom szentélyében gyülekeztek. A többi hivatalos vendég ezalatt elfoglalta a részére kijelölt helyét. Az előkészületek megtörténte után Szmrecsányi

reményért. Irtozatosat szenvedtek az 1863—64-iki tél 20—24 fokos hidege miatt. A régiebb vezérekből már csak Lewandowski és Kruk élt, de jöttek melléjük újak: Jankowski, Komorowski, Cwik, Bozak, Wrewski és Poninok. Lassanként letűntek ezek is, a ki ki nem menekült, mint Bozak, ki márczius 15-én Dzikownál Galicziába jött át, osztozott elődje sorsában.

Ez a küzdelem már csak a halál agóniája volt, mire kitavaszkodott, beállott a halál is, végleg elnyomatott a felkelés, s Lengyelország ismét egy nagy temető lón. A volt felkelők most már, ha életben maradtak, csak a várak casamáiban vagy Szibéria jégmezsein sinylették az orosz amnestiát. A zamosci várba zártak között volt 3 magyar is Baráth János, Bicskey Sándor és Balás Lajos. Csúpan 1863-ban 6295 felkelő jutott orosz fogságba.

Ez lett az utolsó lengyel forradalom sorsa. De az isteni gondviselés igazságosságába bizva, hisztük: hogy még sem ez volt az utolsó, s hogy nem hasztalanul imádkozik az egek urához a vallásos lengyel nép a haza és a szabadság viszanyeréséért.

Mintha mostan újra földrázkódást hallanánk. Talán hamarabb, mint hinnők, újra föltámad az elnyomott, de meg nem gyilkolt Lengyelország, a mikor aztán újra felhangozhat a lengyel ajkakon:

leszcie Polska nie zginiela!

—

—

—

—

—

—

—

—

—

püspök asszisztenciájával az oltár elé lépett. Ezután Battyhány Béla szolgálattelvő kamarás Zichy Erzsébet grófné udvarhölgy kíséretében a keresztelendő kis főherceget az oltár elé vitte. József Agost főherceg a keresztelendőt követte. A női személyzet utolsónak a sekrestyén át az oltár mellett felállított asztalhoz ment. József főherceg, mint keresztapa, a keresztelendő hercegtől balra és báró Vecsey István égő gyertyával a kezében a keresztapától szintén balra állt. Zichy Erzsébet grófné udvarhölgy a keresztelés alatt gróf Battyhány Géza szolgálattelvő kamarás jobboldalán volt. A püspök a keresztelést a szokásos kérdésekkel kezdte, melyekre a keresztapa felelt, és az exorcizmus következett. A szolgálattelvő kamarás a keresztelendő herceget az oltár mellett felállított asztalra vitte, ahol a női személyzet a kis fenséget levetkőztette, mely idő alatt Szmrecsányi püspök megmosta a kezét s az oltár közepe elé lépett.

A szolgálattelvő kamarás a kis fenséget a püspök elé vitte.

A keresztapa jobb kezének ujjait a kis fenség mellére téve, a püspök kérdéseire válaszolt és megtörtént a keresztelés. Ennek befejeztével báró Vecsey István a keresztapának adta át az égő gyertyát, a melyet a rituális megszólítás után újra átvett.

A szertartás után József főherceg visszament a helyére, a szolgálattelvő kamarás pedig a kis fenséget felöltöztetés végett az oltár mellett lévő asztalhoz vitte. Ezután a kis fenséget szolgálattelvő kamarás Zichy grófné udvarhölgy kíséretében a lakosztályba visszavitte.

Szmrecsányi püspök O excellenciája a keresztelés alatt igen szép és megható, hazafias szellemű áthitelt beszédet mondott, melyet a jelen voltak áhitattal hallgattak.

Az ünnepegen jelen volt Tisza István gr. miniszterelnök vezetésével az egész kormány, katonai vezérkar, főpapság, polgári hatóságok. 10 órakor érkezett meg az udvar, elől József Agost kir. herceg gyermekei: József Ferencz, László és Zsófia. Utánuk a nagypapa és keresztapa József főherceg és a nagymamák, Klótid és Gizella hercegeasszonyok, Thurn-Taxis herceg és hercegeasszony udvaraikkal stb.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a mult, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

* Személyi hír. Báró Gamera Arthur, római gróf, a premontrai-rend szívesen látott vendége tegnap este Grácba utazott.

* Bucsú a székesegyházban. Az 1752. év május 1-én tette le Ricca építőmester a nagyvárad székesegyház alapkövét s 1780 június 25-én, Pünkösöd után 6-ik vasárnapon szentelte fel, Kollonics püspök, ki ugyane napon lett kinevezve várad püspökké. A székesegyház felszentelésének ma, vasárnap van az évfordulója, mely ünnepet a szokásos fényvel ülik meg. Az ünnepeles szent misét Széchenyi Jenő apát-kanonok, a szent beszédet pedig dr Lindenberger János theologiai tanár tartja. A fölszentelési évforduló bucsúval van egybekötve.

* Tíz évig sárdalelkész. Csendben, csak Istenhez szálló háimakkal ültek meg tegnap egy kedves, jelentőségteljes évfordulót, Egy derék pap imádkozott s egy zárda lakói

Más vállalat miatt üzletemet teljesen felosztatom. Az összes raktáron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárukat gyári áron alul is eladom.

Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.

Singer-féle varrógépek — Valódi tükörtajt pipák és szipkák. — Különfélehangszerek.

adtak hálát Istennek. Makucz Ernő, az Orso-lya-zárda buzgó, odaadó lelkésze tegnap érte meg tizedik évfordulóját annak, hogy az Orso-lya-zárda lelkészévé kinevezték. Azóta tíz hosszú, nagy munkában töltött év futott le; minden évben száz és száz ifjú leányka szívét véste bele Makucz Ernő a hit igazságait, a női erényeket, a hazafiságot. Ilyen csendessége mellett is rendkívül áldásos tevékenység közben lehetetlen meg nem állani a mostani évfordulónál, kívánva a derék zárdalelkésznek, hogy Isten szolgálatában Isten dicsőségére továbbra is az eddigi szép sikerrel működjen. Ad multos annos!

* Kispapok felvétele. Tegnap tartotta a várad egyházmegye a növendék papok felvételét megelőző vizsgálatot. A jelentkezők közül következőket vette fel a bizottság: Csernay Gézát II. évre, Habek Istvánt és Papp Bélát I. évre, Ponner Antalt VIII. osztályra és VII. osztályra: Gálffy Aladár, Heisler László, Maksa Béla, Scherer Gyula, Zahoray József és Torányi Andrást. A vizsgáló bizottság tagjai voltak, a püspök távollétében Vinkler József előktele alatt: Bundala Mihály a papnevelő és dr Karsch Lollion, a Szt József-intézet rektora, Felser Antal oldalkanonok, Lopussay Gyula, Szt József-intézeti alkormányzó, Szitágyi Domokos és Sarneczky Gerárd prém. tanárok, vizsgáló orvos Mayer László és jegyző-könyvtáros Mayer Antal szt széki jegyző. A bizottság déli órákig volt elfoglalva s ebédre a püspök vendége volt.

* A harmadik hid építése. A Sebes-Körös folyón tervbe vett harmadik hid építése, illetve a Szt László hidnak a Rétre áttelepítése és Nagyvárad legszebb pontján: a Bémer- és Szt László-tér között egy új vashid építésének kérdése mind szélesebb körben kelt érdeklődést. Különösen mióta megérkezett a városhoz az osztrák államvasut vasgyárának ajánlata, hogy az új hid terveit és költségvetését, valamint az ezekkel járó munkálatokat díjtalanul elkészíti. Köszeghy József városi főmérnök örömmel értesült az ajánlatról s véleményezi, hogy a nevezett társaság hidépítési osztályának főnökét mielőbb kérjék Nagyváradra, a helyszin megvizsgálása céljából. Tóth Róbert, az említett főmérnök európai szaktekintély a hidépítés terén s a szentpétervári Newa-hid pályázatán az első díjat nyerte s több híres hidmű az ő terve szerint épült.

* A városi tanácsból. Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtti ülést tartott, amelyen kintalásokat s apróbb folyó ügyeket intéztek el. Stolcz és Demkó ajánlatát, amely szerint a villamos oszlopokat és a transzformátor házakat hirdetések céljaira akarják felhasználni s ezért megfestik az oszlopokat és jókarban tartásokról gondoskodnak, továbbá a transzformátorházak után évi 5—5 korona bért és az oszlopok után évi 100 korona összeget fizetnek. Az ajánlatot kiadták a főmérnöknek, hogy a villamos vasuti igazgató közbejöttével formulázzák az ajánlatot. — A városi kisebb tisztviselők drágasági pótlékára 25000 korona összeg folyósítását ajánlja a pénzügyi szakbizottság. A tanács megbízta a főszámvevőt, hogy a felosztásra nézve készítsen tervezetet.

* Az irgalmas-rend társházának átalakítása. A nagyvárad irgalmas-rend fő-utcai társházát a közel jövőben díszesen

Serényi M.

Szt. László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

átalakítják. Mint értesültünk a rend kormányzója legutóbbi itt léte alkalmával a helyszínén tanulmányozta az ügyet. A rend Sztaroveszky-utcai üres telkén nagyszabású mintakórházat építenek 60 ágygyal s minden szükségességekkel gazdagon felszerelve. A fő-utcai épületet pedig alaposan renoválják s átalakítják. Új bejárat lesz, amely közvetlenül a templom elé vezet, a gyógyszerár pedig más helyiségben lesz berendezve.

* **Ülés a városházán.** A város szépi és közlekedési szakbizottságának tagjait tisztelettel felkérem, miszerint a f. évi július hó 5-ik napján d. u. 4 órakor a városház bizottsági termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárád, 1904. évi július hó 2-án. *Komlóssy József*, biz. elnök. Tárgy: 1. A biharmegyei gazd. egyesület kérelme a városligetben tervezett »Otthon« felépítésére szükséges telek átengedése iránt. 2. A nagypiczterén levő s a közúti vasut tulajdonát képező le és felrakodó állomás meghagyása iránti kérelem.

* **A tanítók mundurban.** A vizsgálatok befejeztével a tanítóknak is megjött a pihenés. A hadsereg és honvédség kötelekébe tartozó tanítóknak azonban aligha jut ki a pihenésből, sőt még csak most lesz melegük a mundurban. A tartalékba sorozott tanítók ugyanis, mintegy nyolczvanan, július 4-én, holnap vonulnak be a nyolcz heti kiképzésre. A városi katonai ügyosztály gondoskodott az elszállásolásokról. Hát biz egy kissé nehéz lesz ez a nyolcz hét. A mundurt ahogy levetik, mehetnek újra az iskolába.

* **Számonkérőszék a megyénél.** Dr *Beóthy* László főispán tegnap befejezte Nagyvárád városánál a számonkérőszéket. Holnap, hétfőn Biharmegye központi hivatalainak a vizsgálatát kezdi meg.

* **Járványos betegség júniusban.** A fertőző betegségek június hónap második felében Nagyvárádon csekélyebb számmal fordultak elő, csupán a vörheny okozott tömegesebb megbetegülést. A fél hónap alatt a difteritisz 10, a vörheny 75, a hasi hagymáz 6, a kanyaró 4 és a bárányhimlő két esetben fordult elő, általában enyhe lefolyással.

* **Rendkívüli megyegyűlés.** A megyei tisztviselők fizetés rendezése már a jövő hónap elsején életbelép s a megyei tisztviselők már a felemelt összeget kapják augusztus 1-én. A vármegye házában azonban még nincsenek készen az előmunkálatokkal s így rendkívüli közgyűlést tart a vármegye törvényhatósági bizottsága e tárgyban. Az alispán már szétküldte a megyebizottsági tagokhoz a következő meghívót: Főispán ur a törvényhatósági bizottságot folyó évi július hó 9-ének d. e. 10 órájára rendkívüli közgyűlésre egybehívta. A rendkívüli közgyűlés tárgyai lesznek: 1. A vármegyei alkalmazottaknak az 1904. X. t.-cz. alapján fizetési osztályokba és fokozatokba való beosztása és illetményeiknek megállapítása. 2. A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete a vármegye hozzájárulását kéri alapszabályainak módosításához. Erről bizottsági tag urat értesitem. Nagyvárád, 1904. évi július hó 1-én. *Miskolczy Ferencz* alispán

* **Kinevezések.** *Beóthy* László főispán dr. *Weisz* Jakab nagyváradi körorvost tiszteletbeli járásorvossá nevezte ki. — Ugyancsak a főispán *Janovics* Jenőt megyei közigazgatási gyakoronokká, *Vargha* Akos végzett joghallgatót pedig helyettes közig. gyakoronokká nevezte ki.

* **Elhalasztott szociális kurzus.** Julius második felére volt tervezve a harmadik keresztény szociális kurzus. Részint a mezőgazdasági munkálatokkal elfoglalt vidéki

közönség, részint a szünidő alatt a fővárostól távollevő papság és tanfőriak tömegesen megnyilatkozott kívánságára, a kurzus idejét **szeptemberre** halasztotta el a rendezőség, amikor azonban bizosan meg lesz tarva, amennyiben ezen czélszerűségi okokon kívül most sem volt más akadály.

* **A Kakas Márton legujabb számából.**

Megokolás.

A tanító: Mondd csak *Móriczka*, milyen formája a föld?

Móriczka: A föld gömbölyű.

A tanító: Hja, állítani könnyű, de bizonyítsd be, mert én nem hiszem.

Móriczka: En ugy éjlek, hogy a föld gömbölyű.

* **A becsület.**

— On lesz a holnap peremben a koronatanu.

— On esalódik, mert én *lizkorona* tanu vagyok.

— Kinek irsz komám?

— A szabómnak írom meg, hogy várjon. A jövő héten megfizetek.

— Te miért nem csapsz fel meseirónak. Van hozzá tehetséged.

* **A szokás hatalma.**

A kérő: Szabad a kisasszony kezéért esedeznem?

Az apa (egy meggazdagodott fűszeres): Egyebet nem parancsol?

* **A Szacsvay asztaltársaság** ma este 8 órakor a 48-as néptör helyiségében (Körös-utca, Szabó-féle ház) ülést tart, melyre ezton is meghívja a tagokat: Az *elnökség*.

* **A réti polgárok takaréka és hitelszövetkezetének** tagjai befizetési könyvecskéiket ma, vasárnap d. e. 9—11-ig sziveskedjenek kiváltani. Az első befizetéseket már holnaptól kezdve, minden d. e. 9—11 óráig elfogadják az *igazgatóság*.

* **Galambtolvaj szomszéd.** *Décsi* Mihály ács segéd ma panaszt emelt a rendőrségen *Papp* János szomszédja ellen, azért, mert az tíz darab negyven koronát érő purcli galambját kézirostával összefogdosta. A galambtolvaj ellen a rendőrség a büntügyi eljárást folyamatba tette.

* **Halálozás.** Részvétellel értesültünk városunk egyik özvegy polgárának: *Nagy* Zsigmond timár iparosnak elhunytáról. Temetése ma vasárnap délután fél 5 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb testvér, nagybátya és rokon *Nagy* Zsigmond urnak folyó év július hó 1-én, este 11 órakor, életének 70-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyane hó 3-án, d. u. fél 5 órakor fog *Körös-utca* 711/19. sz. gyászházból az ev. ref. egyház szertartása után az újvárosi központi temetőben lévő családi sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességételre az elhunyt barátai és ösmerősei tisztelettel meghívotnak. *Béke* hamvairal *Nagy* Lajos testvérbátyja. *Nagy* Juliánna testvérhuga. *Besnyő* Veronka *Nagy* Lajosné sógor-nője. *Mütter* Ferencz sógora. *Nagy* Károly unokaöccse, neje *Labdavszy* Tini, gyermekei: *Pista* és *Lajos*. *Mütter* Ottilia unokahuga, férje *Szöke* Gyula és gyermekei: *Barna*, *Ottilia*, *Teréz*, *Szidonia*, *Andor* és *Margit*. *Sterba* Szabolcs és gyermekei: *Barna*, *Dezso*, *Valéria*. *Roediger* Lajos és fia *Ernö*. *Retezár* János és gyermekei: *Laci* és *Klári*.

* **Hulla a legelőn.** *Marozsán* János szilágymegyei illetőségű 43 éves foglalkozás nélküli napszámost tegnap délután a *Rhédey* kert melletti legelőn egy szalmakazalban holtan találták meg az arra járó emberek. *Marozsán* szállás nélkül lévén éjszakára a legelőre ment

ki aludni, hol egy szalmakazalban húzta meg magát. A hullát beszálították a hullaházba. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a halált szívszélhűtés okozta.

* **Elveszett** tegnap a főpostánál — a *Kapaczinus* utcaig vezető útvonalon egy 20 koronás bankjegy. — A becsületes megtaláló illő jutalmat kap a rendőrségen.

* **Ellopott ruhák.** *Fricz* Györgyné született *Rácz* Lujza napszámosnő *Kolozsvári* utca 37 számú lakásának nyitott padlásáról ma virradóra ismeretlen tettesek két darab 14 korona értékű ruhaaljat elloptak. A tolvajokat nyomozza a rendőrség.

* **Találtatott** egy zálogcédula; igazolt tulajdonosa a »Tiszántul« kiadóhivatalában átvetheti.

x **Különlegességek gyűjteménye.** A ki női divatcikkek terén valódi különlegességeket és exquirit újdonságokat akar látni, melyek máskülönben csakis világvárosokban láthatók, az nézze meg a *Kovács* L. és *Társai* Nagyvárádon (*Zöldfa-utca*, *Deutsch* K. üvegkereskedésével szemben) ujonnan megnyitott nagy női divatruházát, mely látványossági számba megy. Tessék e jövővü, megbízható czég mai számunkba közzétett hirdetését figyelmére méltatni.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére 606

IRODALOM.

Mit sirat a fülemile . . .

Mit sirat a fülemile az erdő mélyében?

-- Mennyi bánat, keserűség van az énekében?

Az erdőnek minden fája szomorún susogja:

Elhagyta a kicsi párja, nincs vigasztalója.

... En is sírok keservesen, siratom a párom,

Ki hűtlen lett mégis mindig újra vissza várom.

Nógrádi Gyula.

Z E N E.

A zeneiskola működése a nagyszünidőben.

Zeneiskolánk igazgatósága intézkedett az iránt, hogy a zeneiskola mindazok részére, kik zenei képzésükre az iskolai nagy szünidőt is felhasználni akarják, mint az előző években történt, csekély havi díj mellett a jelen évben is rendelkezésére álljon.

Ezen szünidei tanfolyam 2 óra — július augusztusra — terjed, s czélja, hogy zeneiskolánk növendékei az eddig tanult zeneismeretben erősödjének s azok, kik a jövő tanévre mint kezdők beiratkozni szándékoznak, a szünidőt jól felhasználva a kezdet nehézségeit leküzdhesék s reájuk nézve a jövő tanév minél eredményesebb legyen.

Mint az egész tanévi, ugy e szünidei tanfolyamon is a növendékek 3—5 tanulóból álló csoportokra osztva hetenkint 3-szor részestülnek oktatásban.

Havi díj: ének, hegedű és gordonka tanszakon 4 kor, fuvó hangszer tanszakon 5 kor, czimbalom és zongora tanszakon 6 korona.

Midőn az igazgatóság ezen intézkedéseiről a t. szülőket értesíteni szerencsém van, tisztelettel kérem, hogy amennyiben gyermekeiket a szünidei tanfolyamra beiratni óhajtják, az iránt alulírottat, esetleg a zeneiskolánál működő tanár: *Mazalik* József urat (*Teleky-utca* 12. sz. *Janky* ház) értesíteni méltóztatassanak. Jelentkezni lehet naponként d. e. 11-12 óráig.

Minden egyéb felvilágosítással alulírott készséggel szolgál.

Réz Mihály
igazgató.

Igazságszolgáltatás.

Máglás szabadlábán. Jelentették annak idején, hogy a temesvári kir. törvényszék rendelete folytán a múlt hó 21-én letartóztatták Máglás Emanuelt, az ottani román lap szerkesztőjét, aki a Mangra Vazul, nagyváradi püspöki helynök által ellene folyamatba tett sajtópörben kitűzött végtagyaláshoz nem jelent meg. Máglás felfolyamodott a törvényszéki határozat ellen a kir. ítélőtáblához, mely megsemmisítette a törvényszék határozatát és elrendelte, hogy Máglás azonnal szabadlábba helyeztessék, ami meg is történt.

MULATSÁG.

A kath. Legényegylet mulatsága.

A Nagyváradai Kath. Legényegylet ma nyári táncmulatságot tart a kies fekvésű Püspökfürdőbe. A mulatság iránti érdeklődés jóval felülmúljon az egylet eddigi fellépései iránt nyilvánított rokonszenvet is, ami a különben is pompásnak ígérkező mulatság fényes sikerét már előre is biztosítja.

A közönségnek igen kedves, jóízű meglepetésekben lesz része, amelyeket nagy gondval készít elő a rendezőség.

A közönség éjféli után különvonattal jöhet haza. Ezután figyelmeztetjük a mulatságra kiinduló közönséget, hogy a vasuti pénztáraknál előre váltott *menettérti jegyek* a különvonatra *nem érvényesek*. Különvonatra szóló jegyek a mulatság pénztáránál lesznek válthatók.

IPARÜGYEK.

Előljárósági ülés.

Az ipartestület előljárósági ülésén 1904. évi június hó 30-án tartott ülésén megjelentek: *Bertsey* György elnök, *Andriska* Károly, *Orvay* Lajos alelnökök, *Badar* Béni, *Bodnár* János, *Bogdán* József, *Czeglédy* Jeremiás, *Ehrlich* Mór, *Frölich* János, *Grünberger* Adolf, *Hegedüs* József, *Kadlecik* Sámuel, *Puskás* Lajos, *Rozslay* Géza, *Sinka* László, *Stagl* Kálmán, *Széles* Lajos, *Polonkay* Gyula, *Urán* Mihály előljárók, *Cser* János számvevő, *Iványi* István pénztárnok és *Jankovich* János főjegyző.

A május havi jegyzőkönyv felolvasása és jóváhagyása után az elnöki jelentés az ügyforgalomról vétetett tudomásul.

A pénztári jelentés szerint május hónapban a bevétel 3006 korona 74 fillér, az ápril havi maradvány 3080 korona 92 fillér, összesen 6087 korona 66 fillér, a kiadás 3609 korona 94 fillér, a pénztári maradvány 2477 kor. 72 fill. volt.

Tudomásul vétettek a kereskedelemügyi miniszter másolatban érkezett következő rendeletei.

Az ipartestületek portómentességéről.

A tömeges munkabeszüntetés esetén a békéltető bizottság tagjainak minősítéséről.

A mázsa árak és szállítási díjakról.

A honvédség részére szükséges bakancs szállítások feltételeiről.

A nagykanizsai ipartestület indítványára május hó 8-án Budapesten tartott országos értekezlet által a kereskedelemügyi miniszterhez benyújtott kérelemre adott válasz.

A Békés-Csabán július 3-án a csizmadia iparosok által a csizma árak emelése tárgyában tartandó értekezlet meghívója.

Az országos cipész szövetkezetbe való belépésre felhívás.

A szakosztályoknak kiadattak!

Az aradi ipartestület felhívására az iparos munkások bérmozgalma ügyében az előljáróság által a belügyminiszter urhoz küldött emlékirat.

Az iparoktatási bizottság köszönő irata az iparos tanoncz iskola szegény tanulói között kiosztandó írószerek árába küldött ötven koronáért.

A városi kir. járásbíró végzése néhai Berger Dániel ur által a menháznak tett hagyományáról.

Segélyekre 30 korona, 10 rendű számlára 214 korona 56 fillér lett kiutalva.

Az elnöknek négy heti szabadságidő lett megszavazva.

NYILTTÉR.

jó munka a legjobb reklám

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszal is megelégszik.

Fél árban kínál kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminnál

értékesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épületében.

TAVIRATOK.

A Ház ülésének meghosszabbítása.

Budapest, július 2. (Saj. tud. táv.) Hir szerint a Ház legközelebbi ülései egyikén indítványozni fogják az üléseknek egy órával leendő meghosszabbítását a költségvetés tárgyalása idejére.

Védelem Ausztria határa felől.

Budapest, jul. 2. (Saját tud. táv.) Említettük annak idején, hogy az olasz kamara ülésén Forti képviselő a kormány figyelmét felhívta arra, hogy Ausztria felől az olasz határ katonailag nincs kellőleg megerősítve. Most annak hírére vetük Rómából, hogy egy szakértő bizottság járt Veronában, megtekintendő, alkalmas-e vidéke egy erős táborhelynek.

A tisztviselőtelepi tragédia áldozatai.

Budapest, jul. 2. (Saját tud. táv.) Kremmer Ilonka holttestét a kerepesi-úti köztemető hallottas házában helyezték diszes ravatalra. Mauritz dr holtteste az új temetőben van ravatalon. Vasárnap délután temetik mind a két szerencsétlent. Dr Kremmer Antalt leánya szerencsétlensége betegé tette.

Temes megye szervezkedik.

Budapest, július 2. (Saját tud. táv.) Temes megyében megindult az ellenzéknek erős szervezkedése. A legközelebbi általános választások idején két kerület kivéve mindenütt felléptetnek ellenzéki jelöltet a kormány jelöltje ellen.

Egy miniszter párbaja.

Athén, július 2. Stais közoktatásügyi miniszternek párba a volt Hadeipetrosz kormányparti képviselővel, melyben a képviselő elesett. Stais közoktatásügyi miniszter benyújtotta lemondását.

A merénylő apja.

Stockholm, július 2. Helsingforsból jelentik: Schaumann volt szenátor, Schaumann Jenőnek, Bobrikov kormányzó gyilkosának atyját, csütörtökön délelőtt kihallgatták és fogságba vetették.

Agyonverte a jég.

Messina, jul. 2. Ma jégesős felhőszakadás volt, mely a városban és a földeken jelentékeny kárt tett. Egy embert agyonvert a jég, egy másik megsebesült.

A korela.

Baku, jul. 2. Teheránból azt jelentik, hogy ott több koleramegbetegedés fordult elő.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: A. C. D. (Angolból.)

12

Hamar felhúzza a kabátját, s oly gyorsan indult kifelé, mintha rájött volna a munkakérdés.

— Nos, miért nem iparkodik? — szólt rá türelmetlenül.

— Hát én is menjek? — kérdezte mörögtve és meglepetve.

— Ha nem tud okosabbat tenni, hát jöjjön.

Pár perc múlva már kocsin ültek és vágattunk a Brixton-út felé.

Ködös, borult reggel volt s a házak kétszerte sötétebbnek, komorabbnak látszottak a szürkés világosságban, mint rendszeren. Holmes nagyon élénk és beszédes volt, egész úton a hegedűről fecsegett; azt magyarázta nekem hogy mi a különbség a *Siradivarius*- meg az *Amati*-hegedű közt s miért jobbak a *cremonai* hegedűk a többiekénél.

En azonban csendes és szótlan voltam: az zordon, ködös idő és az a rémes gyilkosság meglehetősen levert. Végre azonban kissé ingerülten félbe szakítottam Holmes hegedű-magyarázatait:

— Ugy látszik, ön nem igen foglalkozik az esettel?

— Még nincs itt az ideje — felelte Holmes. — Nics nagyobb baklövés, mint előre megalkotni a theóriát, még mielőtt az ember körülményesen megnézett és megfontolt mindent. Mert a theória mindig elébe vág a helyes ítéletnek.

— Mindjárt ott leszünk — szóltam előre mutatva. — Ez itt a Brixton-út s ha nem csalódom, az lesz a ház . . .

— Ugy van; az az . . . Hé, kocsi! . . . Alljon meg, úgy!

Még lehetünk vagy százötven lépésnyire a háztól, de Holmes azért leszállt s gyalog mentünk odáig.

A Lauristen Garden 3. számú háznak komor, vis-zariasztó külsője volt. Négy ház áll egymás mellett, kissé félre az úttól s csak kétoldon laktak. Ez volt a legelhanyagoltabb, még az ablakai közül is be volt törve egy-kettő.

Mind a négy házat kis kertecske vette körül s a rácsos kaputól a ház ajtajáig keskeny, téglás út vezetett; a kert kerítése felől magas téglafal volt, mely fölött még ugyanolyan magas léczkerítés volt. E falhoz támaszkodott egy hatalmas termetű rendőr, aki körül egész csomó szájtató ember ügyelgett s a nyakát nyugtatva iparkodott valamit meglesni abból, ami odabent történik.

Azt hittem, hogy Sherlock Holmes mindjárt be fog szaladni a házba s azonnal tanulmányozni fogja a rejélyt. Dehát ez eszébe se jutott. Színlelt közönyt, mintha semmivel sem törődne, fűtőrézsze ment az úton, melyet a tegnapi éjszakai eső úgy föláztatott, hogy még most is nedves és sáros volt; közben egyre tekintgetett hol az égre, hol a földre, hol a szomszédos házakra, hol meg a kocsi-útra, mintha a kerékvágásokat vizsgálná...

Mikor lomhán ballagva a kert ajtóhoz ért, megállt és még egyszer körülnézett. Aztán belépett; de nem azon a téglás ösvényen ment, — amely kissé már málladozott is, — mely a házhoz vezetett, hanem mellette, a fűvön, bár a szemét egy percze se vette le arról a keskeny útról...

Kétszer megállt, egyszer látom, hogy elmosolyodott s hallottam, hogy halkán, de elégedetten fölkiált. A nedves és porhanyós úton több lábnyomot lehetett látni, de mivel már a rendőrök is keresztül-kasul tapostak rajta, nem foghattam meg, mit láthat, vagy tanulhat belőlük Holmes. Mind amellet már oly meggyőző bizonyítékait láttam éles megfigyelésének, hogy elhittem, hogy sok oly dolgot lát most, ami nekem rejte van.

A ház ajtajában egy magas, fehér arcú, kender-szőke haju férfi fogadott bennünket; egyik kezében a jegyzőkönyv, a másikkal melegen szorongatta Holmes kezét;

— Köszönöm, hogy eljött, — szolt igazi örömmel. — Nem nyúltam semmihez: minden úgy van, ahogy találtam.

— Kivéve ez! — felelte Holmes, az útra mutatva — Ha bivalycsorda járt volna erre, akkor se lenne jobban letaposva. De, azt hiszem, Greg-

son, ön már megvizsgálta a nyomokat és levonta következtetéseit, mi előtt megengedte ezt a keresztül-kasul lótatást-futást?

— Oly sok dolgom volt odabent! — felelte a detektív kitérően. — S különben is itt van Lestrade, a kollegám. A házon kívül fekvő vizsgálatot reá bízam.

(Folyt. köv.)

Határi dők.

	Budapest, jul. 2.
B uzaáprilisra	7.88
Buza október	7.86
Tengeri	6.26
Rozs okt.	8.6
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.900

Értéktőzade

	Budapest, jul. 2.
Osztrák hitel	685.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jul. 2-án.

Magyar aranyjárdék 4	1.18
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasuti kölcson aranyban 4	89
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkövény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavon földtehermentési kövénny	2.07
Magyar nyeresemény-sorsjegy-kölcson	1.66
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	98.75
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék aranyban	118.80
Osztrák korona járadék	.99
Osztrák államsorsjegyek	1.52
Osztrák magyarban részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	7.52
Osztrák hitelintézet részvény	6.42
Párisi vista	6.33
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.01
Németbirodalmi márka	117.30
Londoni vista	239.42
20 márkás arany	95
	43.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Eladó vagy kiadó.

A *Vizvezeték*-(Kiskut)-utcán levő 3128. számú *vendéglő és kerthelyiséggel* bíró *ház*, — továbbá a *Sal Ferencz*-utcán levő 811. sz. *ház örök áron eladó*, vagy a *Vizvezeték*-utcán 3128. sz. háznál levő *vendéglő és kerthelyiség haszonbérbe kiadó*.

Értekezhetni lehet Sal Ferencz-utca 811. sz. háznál a tulajdonossal.

Egy földbirtokos írja.

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

B-Ujváros.

Felkérem, hogy postafordultával küldjön nekem az On Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teájából két csomaggal. Küldjék ezt a teát Debreczenbe, Szathmári Gábor ház- és földbirtokosnak Debreczen, 1664. házszám. Én ajánlottam a betegnek a teát, mert avval már sokakat meggyógyítottam. Kérem tehát Ont, hogy postafordultával a kért vértisztító-teát magyar használati utasítással utánvéttel küldje meg, de minél gyorsabban. Ugyanannak a fenti betegnek még több adagra is lesz szüksége, mert azt tanácsoltam neki, hogy a teát legalább két hónapon keresztül használja. Még egyszer van szerencsém a fenti czímet emlékezetébe hozni és kérni a gyors küldést.

Tisztelettel

Liszkey Ferencz földbirtokos.

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriakban. 348.

Előre haladt idény miatt

az összes nyári szép válogatott rőfös és női divat-árakat nagyon olcsón elárusítjuk.

Maradékok:

500 méter maradék voil finom . . 19 kr. | 500 méter maradék áttört batiszt 13 kr.
 500 méter maradék francia batiszt 21 kr. | 500 méter maradék atlasz szaten 22 kr.
 500 méter maradék ruha vászon 25 kr. | 5000 méter maradék hazai delin 28 kr.
 5000 méter maradék francia delin 37 kr.

Csipke maradékok 1 kr.-tól feljebb.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

Uj áruházunk Zöldfa-utca elején.

A székelyföldi ásványvíz páratlanja

„Répáti”

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyúvíz
mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül
dús, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes iz-
folytán itkítja páráját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emé sztsi,
egységknél, vese-, gyomorbél bajokban, gyuladással hó
lyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb.

Főuri kedvenc ital,
határozottan a legkedvesebb pezsgőborvíz

Mint a belső szervek betegségei ellen legkellemesebb
és leghatásosabb s egyszerűen legolcsóbb gyógyító
szert, úgy is, mint páratlan élvezeti italt, a „Répáti
ásványvíz-et minden czéltudatos, elfogulatlan ivónak
rendes használatra lelkiismerettel ajánlhatjuk.

A „Répáti víz” minden jobb fűszerkereskedésben és
788. vendéglőben kapható.

Hajnal Ferencz

fűszer-, festék-, bor-, ásványvíz- és
csomage-üzlete

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA
Széchenyi-szállóval szemben.

Előpatarki gyógy- és borvíz főraktára.

Van szerencsém a f. cz. vevőkö-
zönség figyelmébe ajánlani dusan fel-
szerelt mindenemű festékárúmat, u. m.

PADLÓ FESTÉKEK
Borostyámaz 1 kg dobozban I-ső rendű 75 kr.
II-ső „ 65 „
Spirituszma 1 „ I-ső 70 „
II-ső 55 „

OLAJ FESTÉKEK
Minden színben 1 kg dob. I-ső rendű 32 kr.

**Matt-, fényezett- és vas-
butorok tisztításához**
**Bruniollnok, Spiritusz-
lackok s Emallackok,**
valamint
Terpentin, Firnis, Copállak,
Damárlack, Börlack, Vaslack
stb.

Pormentesítő olaj
1 kg. ára 30 kr.

Helybeli megrendeléseket házhoz,
vidéki megrendeléseket helybeli álló-
máshoz díjtalanul szállítok. Szíves meg-
bizás mellett vagyok

teljes tisztelettel
577 **HAJNAL FERENCZ.**

Új vasüzlet.

Iparosok, kereskedők és gazdálkodók
szíves figyelmébe ajánljuk a mai kor
igényeinek minden tekintben megfelelő
dusan berendezett vaskereskedésünket.

Allandóan nagy raktár mindenemű
vas- és fémárúk, szerszámok, épület-
vasalások, öntött kályhák, takaréktűz-
helyek, honyha felszerelések, zománczo-
zott edények, gazdasági gépek és esz-
közök stb., stb.

**Fegyverek nagy-
választékban.**

Schvartz és Ullmann

Nagyvárad Nagypiaczter,
(Ifj. Ullmann Izidor fűszerkereskedése mellett.)

Fehér Jenő

uri és női cipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban
(Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a
főt. papságnak szíves tudomására hozni, hogy
egy, a mai kor igényeinek megfelelő

cipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátor-
dom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirá-
nyu ipariskola cipész-abászati rajz-lőadója,
illetve szaktanítója vagyok továbbá a szak-
mánál eltöltött sok éven keresztül a külföl-
dön, valamint hazánk nagyobb városaiban
mint főszabász, munkavezető s hasonló mi-
nőségben a nagyváradai cipőgyárban is hat
évig sikerrel működve magas színvonalon
álló szakképzettségem folytán képes vagyok
a legkényesebb igényeket is kielégíteni s
minden vállalatot a legnagyobb szakértelem-
mel és műveléssel végzek.

Versenyárak

A főtisztelendő papság és a n. é. kö-
zönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

cipész mester.

„Férjem uram sem ellenzi”

Dávid Gyula, eszéki gyógyszerész használati.
Beeplő és más arafoltok ellen Eszéki pomádéja ára
70 f., K. 1.20, 2.20, máhaca arafoltoknál az erősebb
hatású Pomádéur-pasztám kőcsődjé K. 3 és 5. Arv-
caustikó fekete pont alakú mitezszerék egyedüli mu-
lasztója a luvénál, ára K. 1 és 2. Bármelyik szerem
használatát előtt csakis Detergon különös porszappan-
nal kell mosni K. 1, 2, 3. Örömet szersek sajáté íjtó
hajfestőjmmel az öszülőknek, próbaúveg K. 2, 4 és 8.
ANTEGRIN. Háziállatok óv- és gyógypora. Minden

gon-
dolkozás és kérdőzóködeés nélkül, hogy mi volna
jó, csakis Antegrin kell, s mint bágyadtak, mind-
járt beadni. Egyszeri adag alig körül 3 krajcsárba,

melylyel vagy kárt elbáritanak azok,
a kik övezerképen és étvágygerjesz-
től bébe-korba adva bizalálakor is
mindig már előre megrendelik, pel
dál 100 darab sertés kőst a dögöt
megszüntetni 10—15—20 kilogramm
szüksége. Egy tekerca ára K. 2, mely
elég 2 üldő megmen-
tésére. Egy kilogramm
ára K. 4. Két és fél
kilogrammot tíz ser-
terére esomagolással
K. 10.32 f-ért már bér-
mentve is küldöm. Öt
kilogram 20 K. helyett
K. 10; de 10 kilogramm
csak K. 34. Kaphatók
posta v. vasuton után-
vétél küldve, csakis
Dr. Dávid Viktor.

Törv. védve.
Gyógyszerész-tudor, a m. kir. formászetudományi társulat
rendes tagja.
Szent István király gyógyszer-tárában, ESZÉK, ZSNER.

A Bellán-féle kévekötel,

kézi kötözéshez, gömbölyü vagy szeg-
letes fagombbal és pirosra festett
véggel, felülmulhatatlan előnyöket
nyújt minden más eddig használt
kötőanyaggal szemben, úgy kézi mint
géparatásnál.

Raktár Nagyvárad és Biharvármegye
területére:

Helfi József cégénél Nagyvárad,
Zöldfa-u., továbbá

Radó Samu és Társa cégénél Nagyvárad, Kossuth-u.

Gazdasági cikkek u. m:

új zsákok és vízhatlan ponyvák

kölcsönre és eladásra, 786
kenderkötelek, mely cikkek saját gyáram-
ban a legjobb minőségű
anyagból készítettnek, s bármely nagy mennyiségű rendelés is
pár óra alatt ké-
szíthető, továbbá **gazdasági gépszirok,**
olajok, kenőcsök, gépszijak ár tekintetében a leg-
olcsóbban szerezhetők be

Helfy József

Biharvármegye legrégebbi zsák- és
ponyvakölcsönző-intézetében —
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

**A vásárló közönség
figyelmébe!**

Óriási mennyiségű fehér és színes *batisztok, delainok* remek *grenadinok* és az annyira keresett *popltnokból* nagy raktár van. De különösen *valause* és *tüll csipkékben*, továbbá minden *ruha díszítési* dolgokban mindenki által megdicsért s ép ös-szeválogatott raktár van.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza
Nagyvárad,
Zöldfa-utca elején.

Schicht-szappan

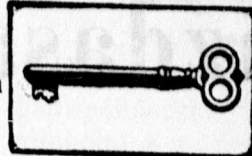
„szarvas“

vagy

„kulcs“

Jegygyel

legjobb, legkedvesebb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva
Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, yár rban.

Szolid, szabott árak!

Brébi „Olga“-gyógyforrás.

Hazánk legjelesebb természetes gyógy kénes-sós-
ásványvize.

Gyógyezőlokra használva megbecsülhetetlen u. m: *gyomor-bajoknál*, *aranyeres bántalmaknál*, *máj- és méh-bajoknál*, *czuznál*, *köszvénynél*, *csont-hártya- és csontbántalmaknál*, *nemi gyengeségnél s valamennyi nemi-bajoknál a leggyorsabb gyógyulást eredményezi.*

Borral vegyítve a legkellemesebb és legélvezetesebb üdítő ital, kapható minden jobb fűszer kereskedésben és valamennyi előkelőbb vendéglőben.

Főraktár: FRIEDL és JÖRÖS cégénél Szt.-László-tér.

Kapható: Hajnal Ferencz Fő utca és Petrovay Sándor Sztaroveszky-utcai fűszerkereskedéseiben. Vendéglőkben: Szauer és Dolgos «BAZAR», Schüch József «SZÉCHÉNYI», Czegléd Sándor Teleky-utca, Karger Sándor «HEGYALJAI», Leitner Ferencz «KÉKMACSKA», Fülöp Katalin «KISPIPA», Karner Gyula «RIMANÓCZY», Szabó Gyula Körös-utca és Kecskeméty István Lukács-György-utca.

Hirdetmény.

„Nagyvárad Hitelbank Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

AZ igazgatóság.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház mellett

Az idény előre haladottsága miatt, **tavaszi és nyári szöveimből** bámulatos olcsó árakért készítek a legujabb divatu **uri ruhákat.**

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

Szabott, olcsó ár!

Uj üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utczán, Heiman Lípót és Társa céggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **rőfös és divat-áru üzletet nyitottam** s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Uj üzlet!

Zöldfa-utczán csak **Kertész Sándornál**

lehet a **legdivatosabb árukat oly olcsóért beszerezni**, hogy bámulatos lesz egész Nagyvárad és Biharmegye vevőközönsége előtt. Mindenkinek saját érdeke ezen

rendkívül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó **soha nem volt** és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — 12 kr. | 140 cm. sz. koromfekte Lüsster — — 98 kr. | 120 cm. sz. Tenis Lüsster minden szín — 58 kr.
Legfinomabb selyem batiszt — — — — 25 > | 140 > > mintás legf. kelme 89 > | 95 > > Legfinomabb francia Delén 48 >
Pongais francia batiszt, arabesk mintákkal 38 > | 120 > > Sottis legujabb — — — — 89 > | Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 >

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle cikkek leirhatatlan olcsók, **de csak**

Kertész Sándor új rőfös- és divatáruházában, Zöldfa-u. (Heiman-céggel szemben)

Szolid és pontos kiszolgálás!

Uj üzlet!

Szabott, olcsó ár!

Bellán módszer szerint készült veresre festett végű, de sokkal erősebb minőségű
Kéve-köteleimet,
 140—150 cm. hosszban, ezer drbját *11 kor.-ért* számítom, elősmert kitünő minőségű
Gazdasági kötél-gyártmányaimat

tetemesen leszállított árban,
Mindennemű zsákokat és ponyvákat

eredeti gyári árban számítok.

801. Feltünő olcsó árban kölcsönzők **uj zsákokat és ponyvákat.**

Telefon 299. sz. **J. WEISZ MÓR** Nagyváradon, Kossuth Lajos-u. Andrényi-palota.

A „Központi Takarékpénztár” rész-
 vénytársaság

Nagyvárad, Olaszi
 (Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán (Adorján Emil ház.
 Törlesztéses

jelzálogkölcsönöket nyújt
 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi
 visszafizetésre.

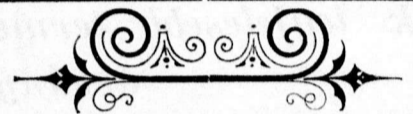
A kölcsönöket a legolcsóbb kamattal
 mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő
 alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél
 alapján nyújtjuk, azonban a záloglevele-
 ket teljes névértékben számoljuk el, azaz
 a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozású kölcsönök he-
 lyett olcsóbb kamatozású kölcsönöket
 bélyeg és illeték mentesen nyújtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi ki-
 vonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, eset-
 leg községi becsü bizonyítvány beküldése
 elegendő.

A „Központi Takarékpénztár”
 részvénytársaság.

Hirdetések

jutányos áron

felvételnek a

„Tiszántúl”

kiadóhivatalában.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a
 természetes szénsavas ásványvíz erre
 a legbiztosabb óvszer. Elsősorban a mohai

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta,
 kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nem-
 csak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt
 gyógyszóknál fogva kitünő szere a legkülönbébb **gyomor, lég-
 cső és húgyszervi betegségeknek.** Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnesfor-
 rást, ha **gyomor-, bél és légcső-
 huruttól** szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai Ágnes-
 forrást, ha a **vesebajt** gyógyi-
 tani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai Ágnes-
 forrást, ha **étvágyhiány és
 emésztési zavarok** állanak be

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai Ágnes-
 forrást, ha **májbajoktól és sár-
 gaságtól** szabadulni akarunk.

Dr. Glass.

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben
 minden **kétes értékű merterésesen szénsavval telített víz-
 nél,** sőt a szódavíznél is **olcsóbban adja,** hogy az **Agnes-for-
 rás vizét** a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse.
 Arlapot s prospectust kívánatra bérmentve küld a mohai **Ágnes-
 forrás kezelősége Mohán. Fejérmegye.**

Kedvelt borvíz.

Kedvelt borvíz.

Főraktár Nagyvárad és környékére JANKY ANTAL utóda KISS
 KÁROLY urnál.

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legujabb Puch és Helical kerékpárok

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan
 eszközöltetik.

Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek
 nagy raktára.